

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

DE GEHEIMHOUDING VAN HET ONDERZOEK

Rede uitgesproken door de heer H. BEKAERT, Procureur Generaal bij het Hof van Beroep te Gent, op 15 September 1950, ter openingszitting van het Hof

Op 12 Maart 1806, twee jaar vóór de afkondiging van het Wetboek van Strafvordering (27 November 1808), richtte de heer rechter Billacoys de Boismont, « rechtsgeleerde », zoals hij zichzelf noemt, lid van de Academie voor de Wetgeving te Parijs en van verscheidene letterkundige verenigingen, tevens ook *Directeur van de Beschuldigingsjury van het arrondissement Kortrijk*, departement van de Leie, een memorie (1) aan de Wetgevende Vergadering.

Een opdracht, doordrongen van de zuiverste revolutionaire gedachten, gaat deze memorie vooraf; zij luidt als volgt :

« Wetgevers !

» Terwijl onze zonen, aangevoerd door de onoverwinnelijke Held die over ons regeert, lauweren plukten op het veld van de zegepraal, heb ik, teruggetrokken in de eenzaamheid van mijn strenge afzondering, gewrocht voor de innerlijke rust van het Vaderland, de welvaart mijner medeburgers en het geluk van eenieder. Aan het Volk schenk ik mijn denkbeelden over het ontwerp tot de vastlegging der strafwetten en over de middelen ter voorkoming van misdaden en wanbedrijven; ze zijn de vruchtbare oogst mijner in gepeins en in studie doorgebrachte nachten.

» In de schoot van de Wetgevende Vergadering kom ik ze neerleggen. Welk geluk indien mijn werk kon aangenomen worden !

» Hoeveel groter nog dit geluk, indien mijn denkbeelden konden nuttig zijn !

» Ik smee de Wetgevende Vergadering dit ontwerp als een blijk van hulde en als de uitdrukking van mijn diepe eerbied te willen aanvaarden. »

* * *

Op bladzijde 109 van deze memorie lezen wij het volgende :

« ... waarom wordt een wellicht onschuldig verdachte, misschien een deugdzaam burger of een rechtschapen man, als de ergste onder de grootste booswichten neergeworpen in verpeste of door misdaad verdorven kerkers? »

» Dan is de gevangenis niet meer een instelling tot afzondering van het uitschot der maatschappij; ze si ontaard in een akelig verblijf waar onschuldigen in boeien liggen gekluisterd. »

Op dit tijdstip (het jaar XII), namen de werkzaamheden van de Raad van State en de Wetgevende Vergadering, met het oog op de hervorming van de revolutionaire strafwetboeken, een aanvang. Deze hoge korpsen legden zich toe op de omwerking van de strafvordering, met als middelpunt de twee nieuwigheden van de wet van 7 Pluviôse van het jaar IX, nl. het openbaar ministerie en de onderzoeksrechter, toen nog Directeur van de jury genoemd.

Was het met welgevallen dat deze grote Wetgevende Vergaderingen het oor leenden aan de stem van die magistraat uit ons rechtsgebied wiens aandacht angstvallig gevestigd was op het groots gebeuren van de toenmalige strijd voor de Europese hegemonie? Zijn de schaarse bepalingen van het Wetboek van Strafvordering, waardoor aan de verdachte een menswaardige behandeling en een vermoeden van onschuld worden gewaarborgd, te danken aan de aansporingen van rechter Billacoys de Boismont? (cfr. artt. 77, 87 tot 112, 611, enz.). Te oordelen naar de inhoud van een brief die hij in het begin van zijn memorie aanhaalt, gaf de heer Murair, Raadsheer van State en Eerste Voorzitter van het Hof van Verbreking, hem de verzekering dat de exemplaren uitgedeeld werden onder zijn collega's « die deelnamen aan de besprekingen » van het ontworpen strafwetboek waaraan zij hebben medegewerkt. »

Dit wetgevend werk schijnt er evenwel niet in geslaagd te zijn de gedachte van onze medeburgers uit het keizerlijk tijdperk op een gans bevredigende wijze te hebben verwezenlijkt. Men kan immers van het geheim en inquisitoriaal onderzoek, zoals het door de codex van 1808 werd uitgestippeld, bezwaarlijk bevestigen « dat het geen wettelijke belangen krenkt en » dat het zich verzet tegen het onherstelbaar leed be-rokkend door een onrechtvaardige vervolging » (2).

Honderdvijftig jaar toepassing van het Wetboek van Strafvordering hebben de vreesgedachte, welke Billacoys de Boismont bekleemde, bevestigd en de

draagwijdte van zijn bespiegelingen verruimd: een duizelingwekkende ontwikkeling van het openbaar leven heeft onze maatschappelijke structuur tot in de kern gewijzigd en, onder de stuwkracht van nieuwe noodwendigheden, wankelen de grondbeginselen van ons oud Wetboek van Strafvordering.

Zijn toepassing is pretoriaans geworden (3) en zijn principes van onvoorwaardelijke eerbied voor de menselijke waardigheid verdwijnen uit de algemene geestesgesteldheid.

Ik beweer niet dat we in een tijd van schreeuwende en voortdurende misbruiken leven; maar er bestaan er toch veel en ze zijn zo ergerlijk dat vooraanstaande rechtsgeleerden en practici het onontbeerlijk achten hun ongerustheid openlijk te moeten uiten (4). Ambtsmisbruiken en zelfs machtsmisbruiken, verdraaiing van de rechten aan de partijen toegekend en eindelijk, meer in het bijzonder, ongeoorloofde en schadelijke ruchtbaarmakingen van de onderzoeksverrichtingen.

De strafwetten hebben tot nog toe geen ernstige maatregelen kunnen uitvaardigen om deze wantoestanden te bedwingen.

Door de wetten van 16 en 29 September 1791 werd het ambt van de almachtige «lieutenant criminel» van het Oud-Regime en dezes geheime onderzoeken afgeschaft. Van dit ogenblik af werden zijn bevoegdheden verdeeld tussen twee magistraten: de vrederechter en de toekomstige onderzoeksrechter, voorzichtigheidshalve en democratisch genoemd: «Directeur van de beschuldigingsjury». Tevens werd het voorbereidend onderzoek op aanklagende wijze en in het openbaar gevoerd.

Op een dergelijke wijze dus werd, tijdens de overgangperiode en zonder groot verschil ook, vóór de «*Revolutionnaire Rechtbank*», de rechtspleging gevoerd. Het resultaat van dit politiek gerecht is ons overbekend. De gevolgen op het gebied van het gemeen recht waren niet minder rampspoedig. Het experiment van de rechtszaal «in open lucht» liep, ter gelegenheid van op die nieuwe wijze vervolgde misdrijven, al spoedig falikant uit. Misdad en wanbedrijf konden moeilijk ontdekt worden en hun straffeloosheid was verzekerd.

Het Wetboek van 3 Brumaire van het jaar IV gaat tegen die wantoestanden in, met de bevoegdheid van de vrederechter op het stuk van strafrechtelijke vervolgingen, grotendeels aan de directeur van de beschuldigingsjury over te dragen.

Vijf jaar later komt de wet van 7 Pluviôse jaar IX terug tot het schriftelijk onderzoek en legt aan de rechter, «directeur van de jury», de verplichting op in het geheim te onderzoeken. In minder dan tien jaar beschikt de magistraat, die met het onderzoek belast is, opnieuw over al de bevoegdheden van de vroegere «lieutenant criminel». Van dit ogenblik af is het onderzoek tegen elke publiciteit beveiligd en onderworpen aan het toezicht van een rechtsmacht, welke met gesloten deuren vonnist.

Is deze terugkeer naar de algehele geheimhouding het normaal en om zo te zeggen noodzakelijk gevolg van de nieuwe inquisitoriale rechtspleging?

Is zij een techniek eigen aan de keizerlijke leerstellingen, bestemd om de verdachte tot bekentenissen te brengen? Of moet men ze veeleer beschouwen als een hatelijke, doch praktische overlevering van de Middeleeuwse Inquisitie?

Wat er ook van zij, het is buiten kijf, dat (behoudens de gevallen waarin het belang van de openbare orde en de goede zeden (5) dienen gevrijwaard) de geheime werking van het gerechtelijke systeem gepaard gaat met een schending van het essentiële

grondbeginsel van de democratische instellingen: het recht van de Natie om over de uitoefening van al de machten een voortdurend toezicht te houden (6).

Mijns inziens is deze opvatting onvolmaakt en dient ze aan de feiten getoetst.

Ten opzichte van de verdachte zou een gerechtelijk onderzoek in zijn geheel nimmer op tegenspraak kunnen gevoerd worden. Het ware ondenkbaar de rechter te binden aan de verplichting de verdachte in te lichten over zijn voornemen de opzoekingen in een bepaalde richting te leiden. Ook mag men aan de verdachte de bescheiden of de inlichtingen niet mededelen die hem zouden kunnen toelaten het verloop van het onderzoek te dwarsbomen.

Zelfs wanneer men de tegensprekelijkheid van het voorbereidend onderzoek tot het uiterste zal doorgedreven hebben, zal het blijken dat het nochtans geheim moet blijven, wat *deze* taken van het onderzoek betreft, wier bekendmaking het ontdekken van de waarheid zou belemmeren. Maar binnen deze grenzen en wanneer men dit als maatstaf aanneemt, kan men, meen ik, een aannemelijk evenwicht bereiken tussen de belangen van de gemeenschap en het verlangen van de enkeling.

Het komt nochtans voor, dat het strafrechtelijk onderzoek ook de belangen treffen kan van personen waarop niet de minste verdenking rust. Ik zal de aangrijpende drama's niet afschilderen, wier bestaan mij dagelijks worden ontsluit, door diep ongelukkige mensen die het slachtoffer zijn ener soms toevallige, maar desniettemin onwettelijke ruchtbaarheid.

Dat het mij enkel toegelaten weze een hoek op te lichten van de sluier welke het zedelijk gezichtspunt van deze aangelegenheid bedekt.

Ik zal niet spreken over de kuiperijen van hen, die er niet voor terugdeinzen hun misdadige instincten te voldoen door middel van aantijgingen, wier beteugeling door het ingewikkeld modern leven bijzonder bemoeilijkt wordt.

Ik wens liever de onrustbarende verschijnselen aan te tonen die op een verzwakking wijzen van het Staatsbegrip en van de zorg voor het algemeen belang. In zijn recent werk over «*Le déclin du Droit*» zegt Georges Ripert:

«De meeste mensen bezitten noch de voldoening » welke berust in de dienstbaarheid, noch de held- » haftigheid om deze dienstbaarheid in het algemeen » belang te ondergaan.

» De geest van ongehoorzaamheid overweldigt de » maatschappij, en — voegt Ripert er aan toe — is » gesproten uit het verzuim of de miskening van de » gerechtelijke techniek » (7).

Het is bedroevend te moeten vaststellen dat deze verzwakking onze hedendaagse gerechtelijke gebruiken heeft aangetast.

Onafhankelijkheid wordt graag met wanorde of gemakzucht verward; onze zo kiese functies worden opgenomen door jonge magistraten, die zich daartoe niet voorbereiden en hun ambt niet verlangen uit te oefenen in het teken van het gemeenschappelijk belang. Ze zijn niet in het minst bekommerd om het onheil waarin de Staat of families zullen gedompeld worden door de miskening of de onwetendheid hunner wezenlijke plichten. Onbewust vervallen zij in dezelfde practijken als zij, wier misdadig gedoe ik daareven heb gebrandmerkt.

Ik zal het niet over aangelegenheden hebben welke zouden gedekt zijn door de geheimhouding der tucht-onderzoeken vanwege mijn ambt. Ik beperk mij tot het aanhalen van klassieke of vaststaande feiten, die

ik trouwens nutteloos zou verzwijgen, daar ze door de practijk der Hoven en Rechtbanken aan het licht komen, zodat diegenen die ze bedrijven niet moeten verhoplen ze te verduiken. Ook hebben rechtschappen mensen niet gearzeld deze misbruiken aan te klagen.

Gedurende het afgelopen gerechtelijk jaar hebben de reacties en het protest namelijk tegen de schending van het geheim van het strafonderzoek zich meer dan ooit geopenbaard.

Van de hand van de heer Stafhouder Henry L. Botson verscheen in December 1949 in het « Journal des Tribunaux » een belangwekkende analytische studie over de nadelige gevolgen der gerechtelijke kronieken in de dagbladen en de weerslag er van op de rechten der verdediging (8).

Met een zeer lofwaardige terughouding maar krachtadig en niet zonder een tikje humor, schetst Stafhouder Botson ons het beeld van de techniek der gerechtelijke onthullingen door de pers. Hij is getroffen door het aantal, de verscheidenheid en, wij geven het grif toe, de stoutmoedigheid der onthullingen in verband met de onderzoeksverrichtingen welke nochtans, krachtens de wet, streng geheim moeten blijven.

De juridische grondbeginselen welke het openbaren van deze verrichtingen beheersen, worden zo herhaaldelijk miskend dat het nuttig voorkomt er aan te herinneren.

De Grondwet laat uitsluitend de openbaarheid der terechtzittingen van Hoven en Rechtbanken toe. Indien het recht om te verkondigen wat op deze terechtzittingen vernomen wordt, vrij uitgeoefend wordt (9), dan moet deze berichtgeving getrouw en waarachtig zijn (10) en de perken van het debat niet overschrijden.

De publicatie verliest bovendien het karakter van een gerechtelijke kroniek, wanneer ze gedaan wordt na het verstrijken van een zekere termijn: zij kan dan onder toepassing vallen van artikel 449 van het Strafwetboek, dat de kwaadwillige ruchtbaarheid bestraft (11).

Binnen het kader dezer grondbeginselen is de gerechtelijke pers er toe geroepen een vooraanstaande rol te spelen in de algemene voorlichting van het publiek, evenals in het toezicht over de uitoefening van de gerechtelijke functie. Dit toezicht ligt, dank zij de machtige verspreidingsmiddelen waarover de pers beschikt, in eenieders bereik. Men mag er zich om verheugen, daar dit toelichtingsmiddel terzelfdertijd en de werking van de democratische instellingen en een goede rechtsbedeling ten goede komt (12).

Door het recht om de gerechtelijke verrichtingen en debatten ruchtbaar te maken, tot de openbare terechtzittingen te beperken, heeft de Grondwet het werkterrein van de gerechtelijke kroniekschrijver begrensd. De niet openbare terechtzittingen van zekere rechtsmachten (de onderzoeksrechtsmachten) of deze welke omwille van de openbare orde of de goede zeden met gesloten deuren worden gehouden, mogen op generlei wijze ruchtbaar gemaakt. De wetgever is nog verder gegaan: hij heeft aan het bekendmaken der gerechtelijke debatten beperkingen opgelegd, zonder nochtans hun openbaarheid in het gedrang te brengen. Bezorgd om de orde der familiën, heeft hij, op straf ener geldboete van 100 tot 2000 fr. en een gevangenisstraf van 8 dagen tot 6 maanden, de weergave in de pers van debatten in zake echtscheiding verboden (13).

Binnen de grenzen die ik zoëven heb aangetoond, geniet de gerechtelijke kroniek evenwel een volledige vrijheid. Mag men zeggen dat het haar toegelaten is alles bekend te maken wat haar niet formeel wordt

verboden — en namelijk het verloop van het voorbereidend onderzoek? Moet men wegens het geheim karakter van deze rechtspleging niet a priori de mening van Stafhouder Botson bijtreden, volgens welke iedere mededeling door de pers noodzakelijkerwijze haar oorsprong vindt in een « ongeoorloofde ruchtbaarheid »? (14).

Behoort het niet tot de plichten van de wetgever deze publiciteit te verhinderen door elke mededeling in verband met het vooronderzoek te verbieden en door haar te onderwerpen aan de regel, die de publicaties der debatten in zake echtscheiding beheerst?

Het probleem is niet eenvoudig. Van de pers kunnen wij, wegens haar belangrijke rol in het vooronderzoek, met de fabeldichter zeggen « dat ze terzelfdertijd het beste en het slechtste » kan zijn.

In de strafactie zijn twee factoren van essentiële aard: *snelheid* en *zekerheid* in de beteugeling. Misdadigers moeten er van overtuigd zijn dat het onmogelijk is aan het gerecht te ontsnappen; anderzijds dient ook het maatschappelijke bewustzijn gerustgesteld, door de zekerheid dat de meeste misdadigers hun straf ondergaan, en dat de voorziene maatregelen ter beveiliging van allen getroffen zijn.

Van uit dit oogpunt heeft de gemeenschap er dus groot belang bij dat in sommige onderzoeken de geheimhouding zou opgeheven zijn; men moet vermijden dat de openbare mening in een atmosfeer van onveiligheid versterkt worde, door de stoutmoedigheid van de misdadigers, welke toeneemt naar mate van hun straffeloosheid.

In ons land werden gedurende het afgelopen gerechtelijk jaar verscheidene gewapende overvallen gepleegd op postkantoren. De tijdelijke straffeloosheid welke de daders er van schenen te genieten, verwekte onmiddellijk een opbloei van gelijkaardige overvallen (waaronder zelfs geveinsde met het doel een verduistering te verbergen). Treffend voorbeeld van een misdadige psychose met dubbele uitwerking, waaraan het ingrijpen van het gerecht paal en perk heeft gesteld.

Twintig jaar geleden schoot een, door de politie in het nauw gedreven inbreker, een zijner achtervolgers neer. Op deze wijze gelukte het hem te ontsnappen. Sommige individuen zagen in deze daad het heilzame middel om uit de handen van het gerecht te blijven. Een golf van soortgelijke misdaden brak los. Gedurende de verscheidene maanden was een gedeelte van ons land om zo te zeggen in staat van alarm. Met het ontdekken en het aanhouden van de eerste dezer booswichten hield het kwaad op.

De doeltreffendheid van de strafrechtelijke actie is dus afhankelijk van het inwerkingstellen van een systeem van algemene vreesaanjaging, wier volledige uitwerking slechts kan verzekerd door een passende bekendmaking van het gerechtelijk optreden. Het einde van het onderzoek afwachten en het kenbaar maken verdagen tot de debatten ter terechtzitting, brengt het risico mede van een collectieve onveiligheid. Het volmaakt sociaal evenwicht wordt enkel tot stand gebracht wanneer de gemeenschap op voldoende wijze wordt ingelicht over de vorderingen en de uitslagen van het strafrechtelijk onderzoek. Maar, ik herhaal het, er dient een juiste verhouding gevonden, want ontijdige ruchtbaarmakingen betreffende de stand van de onderzoeksverrichtingen kunnen het opsporen van de waarheid en tevens de bijzondere kiesefunctie van de rechtsmacht van wijzen, op een dwaalspoor brengen.

Zekere dag werden in het rechtsgebied twee internationale valsemunters door de politie aangehouden. Opsporingen dienden voortgezet in een andere stad,

met het oog op de aanhouding van medeplichtigen. Trots op haar prestatie, laat de politie er zich toe overhalen aanwijzingen en namen mede te delen aan dagbladschrijvers met wie ze drukke betrekkingen onderhoudt, maar wier nieuwsgierigheid zich gewoonlijk beperkt tot verkeersongevallen en overreden honden. De pers maakt zich van dit nieuws meester. Het gevolg ligt voor de hand. Wanneer de politie ter plaatse een inval doet, vindt zij niets dan een verlaten woning. De medeplichtigen hadden de wijk genomen naar het buitenland. Van toen af kon het onderzoek niets meer opleveren.

In andere gevallen staat men voor de ontdekking van het lijke van een pasgeboren kind of het overblijfsel van een vruchtafdrijving. Zelfs de meest bescheiden berichtgeving desdaangaande kan de aandacht van de daders wekken en tot de vernietiging leiden van de steeds zeer geringe sporen door deze wanbedrijven nagelaten.

Vóór enkele maanden ontvreemdt een postontvanger de inhoud van de brandkoffer uit zijn kantoor, na zichzelf verwondingen toegebracht te hebben aan de arm. Hij wendt voor het slachtoffer te zijn van een zware overval en wordt als dusdanig door de pers beschreven, verheerlijkt en overstelp met allerhande blijken van sympathie. Hij aanvaardt onbeschaamd deze hulde, maar intussen heeft een gerechtelijk-geneeskundig verslag sinds geruime tijd het bewijs geleverd van het opgemaakt bedrog en aan het parket toegelaten de dader geleidelijk te ontmaskeren.

Dit zijn slechts aangelegenheden uit het dagelijks gerechtelijk leven, wier draagwijdte beperkt is en welke soms, mits een waakzame oplettendheid, door toedoen van de parketten kunnen vermeden worden. Maar er doen zich ook meer ingewikkelde gevallen voor.

«Zodra zij een ongewone zaak bespeuren, zo gaat » Stafhouder Botson verder, gaan de journalisten op » klopjacht. Reporters en fotografen zijn op de been. » De kabinetten van de onderzoeksrechters worden » belegerd. De wandelgangen worden doorkruist door » journalisten, die weer en wind trotseren en die voor » niets terugdeinzen om de inlichtingen, wier mede- » deling door de wet uitdrukkelijk verboden wordt, te » bemachtigen » (15).

Sensatiezaken, politieke of pseudo-politieke onderzoeken, publieke of private schandalen, worden zonder onderscheid aan eenieders nieuwsgierigheid overgeleverd in een meestal aantrekkelijke of schilderachtige voorstelling, welke er echter op berekend is ongepaste driften van de lezers te prikkelen. De opsteller van een gerechtelijke kroniek vergeet al te gemakkelijk dat de mens behept is met een navolgings- en aanpassingsvermogen, dat hem toelaat zich zonder moeite de misdadige middelen, welke hem aangeboden worden, eigen te maken.

Onze nationale pers staat ongetwijfeld eerder in het teken van de matigheid en we moeten dit naar waarde schatten. Edoch, dit belet niet, dat buitenlandse bladen, welke met een betreurenswaardige onbeschaamdheid de misdaad verheerlijken, alhier een gemakkelijk afzetgebied vinden. Deze, met handelsdoeleinden uitgegeven bladen, boeien op zulke wijze de aandacht van de lezer door hun aanlokkende en suggestieve voorstellingen, dat ze in de opbloei van de misdadigheid een aanmoedigende factor zijn geworden.

Nu begint de strafleer de katalyserende rol te ontdekken, door deze pers in de misdadigheid gepleegd en maakt zich, sedert jaren, daarover bezorgd. Uw Kamer van inbeschuldigingstelling werd onlangs geroepen om in verscheidene vergiftigingszaken uitspraak te doen: in een dezer gevallen waren de aanschaffings- en gebruikswijze van de giftstoffen het

gevolg ener bewuste en zelfs nauwgezette nabootsing. Een vrouw was bezig haar echtgenoot langzamerhand te vergifigen door het toedienen van dagelijkse en onopvallende dossissen arsenicum. Rond dat tijdstip staat een ophefmakende misdaad in het brandpunt der belangstelling; in dit geval werd, onder de meest gunstige voorwaarden, de vergiftiging begaan door middel van een rattenverdelgend product. Een louter toeval leidt tot de ontdekking dezer misdaad, maar de pers beschrijft er de minste bijzonderheden van en laat onbewust uitschijnen dat de straffeloosheid van de dader schier gans verzekerd was. Op staande voet verandert de echtgenote-giftmengster haar werkwijze. Zij verzaakt het verder gebruik van arsenicum, schaft zich het rattenverdelgend product aan, dat trouwens in elke drogisterij wordt verkocht, en veroorzaakt de dood van haar man op enkele uren tijds.

* * *

Op het plan van het algemeen belang kan het ruchtbaarmaken door de pers een zware weerslag teweegbrengen, maar onder individueel opzicht stelt zich ook een vraagstuk dat zeer dikwijls boven de rechten van de verdediging komt te staan, alhoewel de wetgever steeds die rechten tot het hoofdzakelijkste voorwerp van zijn bekommernis maakte.

Andere belangen, even rechtvaardig als deze van de verdachte, mogen ook niet uit het oog verloren.

Denkt aan de toestand van de getuige wiens rol in de zaak gekenschetst werd door een zekere dubbelzinnigheid; denkt aan het slachtoffer van een bepaald misdrijf en van wie door het onderzoek wordt uitgemaakt dat het in het privaat leven zich de ene of andere zwakheid te verwijten heeft en wiens onheil soms zo brutaal verbreid wordt op de voorzijde der kranten; denkt aan de toestand van ouders, kinderen of ganse familiën, waarop onrechtvaardig en wreed een blaam wordt geworpen. Denkt ook aan de schadelijke gevolgen van een onnauwkeurige, onduidelijke of driftige voorstelling van sommige berichtgevingen in de Staatsorganen of in meer beperkte sociale groepen teweeggebracht.

Welk nutteloos lijden zou kunnen vermeden worden door een breder begripsvermogen of door het niet ingaan op de schandaalzucht.

«De rechten van de verdediging worden zwaar geschaad — merkt Stafhouder Botson nog op, en wel » niet zonder bitterheid! — wanneer onverantwoorde » lijken, zich inlatend met wat hen hoegenaamd niet » aangaat, het publiek over de geheimen van het » onderzoek inlichten, zonder zich te bekommeren » noch om de waarheid, noch om de opportuniteit » dezer bekendmakingen ».

«De berichtgeving moet borg staan voor het ver- » antwoord karakter zijner mededelingen » (16).

In werkelijkheid zijn we echter nog niet zover, want meestal houdt de berichtgever zijn bron hardnekkig verborgen om er zich in de toekomst nog te kunnen van bedienen.

Laten we een ogenblik uitgaan van de veronderstelling dat hij, die in de documentatie van een dagblad-schrijver voorziet, een lid is van de rechterlijke macht of van het gerechtelijke personeel. Uit hoofde van zijn ambt of bediening heeft deze persoon regelmatig toegang tot al de kantoren van het gerechtshof en kan derwijze opsporingen doen, waarop de verantwoordelijke magistraat onmogelijk een bestendige controle kan uitoefenen.

Mag er sprake zijn van schending van het beroepsgeheim, of zelfs van misdrijf, wanneer deze persoon van deze omstandigheid gebruik maakt om zich dos-

siers te doen voorleggen, niet in het belang van de dienst, maar uitsluitend om de inhoud er van aan derden mede te delen? Deze geheimen werden hem niet *toevertrouwd* zoals vereist door artikel 458 S. W. B.; het was hem enkel mogelijk er kennis van te nemen, dank zij een feitelijke, *doch op zich zelf niet wederrechtelijke* omstandigheid.

Elke bekendmaking van de onderzoeksdaaden is door de wet verboden en is «in se» bijzonder onkies, maar zij is niet noodzakelijk strafbaar.

Ik ben geneigd te veronderstellen dat Stafhouder Botson zich wat te vlug heeft uitgedrukt wanneer hij zegt: «Op dit stuk (schending van het beroepsgeheim) bestaat er een hulpmiddel. Het Parket heeft »het in handen.

» Wanneer het gaat om verrichtingen of feiten welke » slechts door ongeoorloofde, onbescheiden onthullingen bekend kunnen gemaakt worden, is het de plicht » van het Parket om, wegens schending van het beroepsgeheim, een onderzoek te vorderen.

» *Het zal in geen geval veel moeite vergen om de » schuldige te ontdekken,*» voegt Stafhouder Botson » er aan toe, «gelet op het beperkt aantal personen » die gerechtigd zijn om van de dossiers kennis te » nemen.

» Een goed aangepaste straf zou spoedig een einde » stellen aan deze onduldbare misbruiken. Zou de » dader zijn inlichtingsbron kunnen verborgen houden? En zal zijn stilzwijgen, vooral wanneer het » bericht vals blijkt, niet alleszins het bewijs leveren, » dat hij alles verzonnen heeft?

» Wat er overigens ook van zij, het is een noodzakelijkheid deze misbruiken te doen ophouden. Toegevendheid ware hier een zwakheid » (17).

De werkelijkheid vereist een meer geschakeerde blik over de gebeurlijkheden, want de vervolging in zake schendingen van het onderzoeksgeheim, stoot bijna altijd op onoverkomelijke moeilijkheden.

Heeft de heer Botson soms niet uit het oog verloren dat de verdachte, de burgerlijke partij en derde personen, die geen mededaders of medeplichtigen zijn, niet onder toepassing vallen van artikel 458 van het Strafwetboek en dat diegenen aan wie het stilzwijgen door de wet wordt opgelegd, zeer talrijk zijn om de verantwoordelijkheden van de geheimhouding te dragen?

Bekommerd om de bescherming wier uitoefening aan mijn ambt is toevertrouwd (18), heb ik niet nagelaten in elk geval dat te mijner kennis werd gebracht en waarin een schuldige ruchtbaarheid was gebeurd, een informatie te doen instellen.

Te dier gelegenheid kwam mijn ambt soms tot de ontdekking van omstandigheden welke toelieten, met enige gegrondheid, inbreuken ten laste te leggen van personen die van de gerechtelijke inrichting deel uitmaakten. Maar dan kon het feit practisch toch niet vervolgd worden, daar deze personen zich er toe konden beperken een beschuldiging tegen de verdachte, de burgerlijke partij of de raadsman, voor te brengen.

Alléén de tijd, die alles ontsluit, laat mij hopen meer nauwkeurige gegevens te ontdekken...

De beschikking vervat in artikel 458 van het Strafwetboek is dus een zeer ondoelmatig wapen in de handen van het Parket; in het Gerecht bestaan verrichtingen wier bekendmaking door de wet verboden wordt, maar waarvan zij echter het geheim en de kennisgeving practisch aan eenieder overlevert.

Het juridisch begrip van het onderzoeksgeheim, zoals ik het zoëven heb uitgelegd, is echter niet meer

aangepast aan de toestand waarin onze hedendaagse maatschappij zich bevindt.

Het was aannemelijk in 1808, in een tijd toen de burgers niet allen deelnamen aan het openbaar leven en wanneer zelftucht de essentiële gave was van hen, die de hoogste ambten in de Staat uitoefenden.

De verhouding tussen het individueel en het collectief belang is ook niet meer dezelfde als honderdvijftig jaar geleden. De onevenwichtigheid is opvallend geworden en vooral verontrustend, want het strafonderzoek slaat een nieuwe richting in, naar de verwezenlijking van een vooruitgang, die door de huidige toestanden in gevaar zou kunnen gebracht worden.

In Frankrijk en in België (19) kregen regeringscommissies opdracht om het strafonderzoek op tegenspraak, in de teksten, tot stand te brengen.

De verdachte en zijn raadsman zullen in de toekomst uitgebreide rechten en prerogatieven genieten: zij zullen waarschijnlijk tijdens de rechtspleging toegelaten worden om bij sommige gerechtelijke verrichtingen aanwezig te zijn en om van bepaalde stukken kennis te nemen.

Zal men, zonder enige waarborg in het belang van de openbare orde, te hunnen voordele de geheimhouding opheffen welke, ter verzekering van hun welzijn, de opsporingen van de rechter dekt?

Zullen zij naar goedvinden en op straffeloze wijze mogen onthullingen doen of medeplichtigen en getuigen waarschuwen? En dan nog, indien zulks uitdrukkelijk door een tekst verboden wordt, wie zal hen kunnen beletten de mededeling aan derden op te leggen, of het bericht onrechtstreeks te doen verkondigen door middel van het onbegrensde verspreidingstuig van de pers?

Onvermijdelijk zal de wetgever er toe genoopt worden draconische maatregelen te treffen tegen de verkeerde aanwending van deze rechten, zoniet zal het onderzoek, te allen tijde, in de war kunnen gestuurd worden. De verdachte zelf zal in het onderzoek op tegenspraak nog sterker aanvoelen dat de geheimhouding onontbeerlijk is, daar de verdenking, bij elke onwettelijke onthulling, meer rechtstreeks op hem zal vallen.

Dus, zelfs op tegenspraak, dient het strafrechtelijk onderzoek geheim te blijven en de publicatie door de pers uitdrukkelijk verboden te worden.

Om de redenen die ik vroeger reeds heb uiteengezet, moet deze strenge regel gematigd worden: het is onontbeerlijk dat de Natie ingelicht weze nopens de verrichtingen van het Gerecht. Haar in een volslagen onwetendheid laten, ware een miskenning der wezenlijke noodwendigheden van het collectief bewustzijn.

In wel bepaalde voorwaarden en vormen moet de pers kunnen medewerken aan de zedelijke en de verstandelijke verheffing van de mens en aan de versteviging van zijn vertrouwen in 's lands gerechtigheid.

In sommige parketten werd dan ook de noodzakelijkheid aangevoeld van een voorzichtige, maar regelmatige berichtgeving langs de gerechtelijke politie om. Elders beslist de Procureur des Konings op grond van artikel 118 van het Tarief in strafzaken en krachtens een afvaardiging, over de mededelingen welke hij meent te mogen toelaten.

Maar deze officiële mededelingen getuigen meestal van een terughoudendheid, welke ik overigens zelf door mijn rondschrjven dd. 30 November 1948 heb aangemoedigd (20).

Deze handelwijze is niet tegen alle kritiek bestand. Hoe objectief het ook weze, zal een bericht, uitgaande van het Parket of van de politie, van eenzijdigheid

worden beschuldigd; een goede verdediging van de verdachte zal dit bericht altijd moeten bestrijden en er de draagwijdte van betwisten, zelfs indien het onderzoek op tegenspraak geschiedt.

De pers zal harerzijds gewettigde redenen hebben om er geen voldoening mede te nemen.

Ik ben geneigd te denken dat de oplossing zou liggen in een aanpassing van het stelsel der officiële mededelingen, rekening gehouden met de nieuwe opvattingen van de verdediging en mits vrijwaring van de persoonlijke verantwoordelijkheden van het openbaar ministerie in de uitoefening van de strafverordering en de criminele rechtspleging (21).

In beginsel moet dus elk relaas of bekendmaking dat zich niet beperkt tot de debatten der openbare terechtzitting, door een overeenstemmende beschikking als deze vervat in artikel 253 van het Burgerlijk Wetboek, verboden en beteugeld worden. Ik geef toe dat, voor de overtredingen en in een zekere mate de onvrijwillig veroorzaakte misdrijven voorzien door de artikelen 418 en 420 van het Strafwetboek, daarop een uitzondering mag toegelaten worden.

Wat de andere misdrijven betreft zou enkel toegelaten zijn de bekendmaking van of de commentaar op officiële berichten, uitgegeven op de hiernavolgende wijze :

1. het bericht moet uitgaan van de Procureur des Konings of van de door hem aangeduide persoon;

2. het bericht moet in eigen bewoordingen weergegeven worden. De aanvullende commentaar mag geen enkele bijzonderheid aanhalen, noch enig feit openbaren, dat niet uitdrukkelijk in het bericht werd vermeld;

3. zo het een informatie betreft van het Parket, draagt de Procureur des Konings de algehele verantwoordelijkheid voor de berichtgeving en voor het geschikte tijdstip harer publicatie;

4. zo het een onderzoek betreft, beschikt de Procureur des Konings over hetzelfde vermogen, maar mits de uitdrukkelijke instemming van de onderzoeksrechter;

5. de verdachte, tijdens een informatie, en de beklaagde, tijdens een onderzoek, kunnen ambtshalve aanstelling van een raadsman bekomen, indien zij er nog geen hebben gekozen. Aan hun raadsman dient, van zodra hij zich heeft doen kennen, telegrafisch bericht gestuurd dat een communiqué zal uitgegeven worden binnen de 24 uren, te rekenen van een vastbepaald uur af. Het zal de advocaat dan vrij staan vóór het verstrijken van de vastgestelde termijn, tegen het communiqué verzet aan te tekenen bij het Parket.

Indien het misdrijf ten laste van de verdachte of de beklaagde *strafbaar* is met een gevangenisstraf langer dan 5 jaar, is de Procureur des Konings niet gebonden door dit verzet. Dit zal evenwel in het communiqué vermeld moeten worden en eensluidend afschrift van het geheel zal aan de bundel toegevoegd worden.

* * *

Kan de hierboven voorgestelde oplossing de algemene instemming wegdragen? Ik zelf twijfel er aan. Ik veronderstel dat zij eerder in de pers en in de gerechtelijke kringen op een niet te onderschatten tegenkanting zal stuiten.

Te veel nieuwe gewoonten hebben zich rond onze oude strafrechtelijke instellingen gekristalliseerd, opdat ik zou durven verhoppen ze door rechtsregelen te kunnen uitroeien.

Het zijn de zeden welke in de eerste plaats dienen

omgevormd en daarom ook waren mijn betrachtingen, heden, bijzonder bescheiden.

Door de aandacht te vestigen op handelwijzen en denkwijzen die door iedereen worden afgekeurd, heb ik gehoopt er toe bij te dragen om in bepaalde begrippen vast te leggen wat de grote meerderheid der mensen verlangt en wenst te zien verwezenlijken.

Het is dus vooral de practicus die zich tot u heeft gericht; zijn wens zou in vervulling gaan, indien hij er in geslaagd ware u zijn beklemmende angst te laten aanvoelen ten overstaan van de ontstellende vloed van lijden en onrechtvaardigheid, die op onrustwekkende wijze het serene werk van het Gerecht omringt.

* * *

De heer *Van Houwer P. A. B. J.*, ere-ondervoorzitter der rechtbank van eerste aanleg te Oudenaarde, overleed, op 27 Februari 1950, te Nice.

Geboren te Ieper op 17 April 1883, werd hij achter-eenvolgens substitueert Procureur des Konings te Den-dermonde (1 October 1911), rechter in de rechtbank aldaar (2 December 1912), rechter te Brussel (12 Februari 1920) en ondervoorzitter der rechtbank te Oudenaarde op 4 December 1922.

Om gezondheidsredenen verliet hij op 20 April 1945 de magistratuur.

Anderzijds fungeerde hij in 1923 en 1924 als voorzitter der rechtbank voor oorlogsschade te Oudenaarde en was, sedert 1921, voorzitter der Commissie ingesteld door het K. B. dd. 28 Februari 1920, betreffende het Werk voor Kinderwelzijn.

Hij was een knap jurist en een schrander magistraat met een klare blik op de werkelijkheid.

De heer Van Houwer was Officier in de Leopoldsorde en Commandeur in de Kroonorde. Hij ontving ook de medaille van het Nationaal Herstel, evenals de herinneringsmedaille van het Eeuwfeest.

De heer *Merchie D. E. L.*, ere-rechter in de rechtbank te Oudenaarde, overleed aldaar op 7 December 1949.

Hij werd geboren te Schorisse, op 2 Februari 1874. Doctor in de rechten in October 1900, werd hij op 17 Mei 1910 rechter in de rechtbank te Oudenaarde, alwaar hij van September 1912 af als Kinderrechter fungeerde tot op het ogenblik dat hij, wegens zijn houding tegenover de bezetter, in 1942, aangehouden werd en opgesloten in de gevangenis te Doornik en te Bergen.

Het Feldkriegsgericht had hem veroordeeld... Ook werd hij bij besluit van 14 Juni 1942 in beschikbaarheid gesteld.

Op 4 Juni 1945 werd hij tot het emeritaat toegelaten en bekwam het recht de eretitel van zijn ambt te voeren.

De overledene was een bekwaam magistraat, bezielde met verheven vaderlandlievende gevoelens, die hij tot het uiterste kon doordrijven.

Hij stond ook bekend als een zelfstandige persoonlijkheid en was tevens een groot kunstminnaar, die de jonge kunstenaars aanmoedigde.

De heer Merchie bewam het Ridderschap in de Leopoldsorde, de Herinneringsmedaille van het Eeuwfeest, het Burgerlijk Kruis 1e klasse. Hij werd later Officier in de Kroonorde.

De heer *Vrebos E. L. G. C.*, geboren te Gent op 5 October 1885, werd adjunct-referendaris bij de rechtbank van Koophandel te Gent op 20 November 1913 en referendaris bij dezelfde rechtbank op 23 October 1925.

Hij vervulde met ijver zijn zware taak en genoot

de algemene achting. Na het afsterven van referendaris Deneus was hij tot in 1940 de bezieler van « La jurisprudence commerciaux des Flandres ». Zijn nota's aan de voet der besproken vonnissen en arresten, werden gewaardeerd.

Door zijn zwaar geschokte gezondheid zag hij zich, einde 1949, gedwongen het verder uitoefenen van zijn ambt te verzaken. Hij overleed in Gent op 4 April 1950.

Volledigheidshalve weze hier nog vermeld dat hij gemeenteraadslid is geweest en professor aan de « Ecole des hautes Etudes ».

Hij was Commandeur in de Leopoldsorde, houder van het Burgerlijk Kruis 1e klasse en van talrijke andere onderscheidingen.

De heer *Leo Van Hollebeke*, ere-vrederechter te Oosterzele en te Ledeberg, overleed alhier op 20 November 1949.

Hij werd te Gent geboren op 24 Juli 1874. In 1899, na het voleindigen zijner studiën in de rechten, vestigde hij zich alhier als advocaat. Van zijn prille jeugd af ontpopte hij zich als dagbladschrijver en werd weldra correspondent van verscheidene dagbladen. Buitendien was hij bedrijvig in menslievende werken zoals « Het Nachtverblijf » en het « Werk der Weduwen » en gedurende de eerste wereldoorlog was hij werkdadig in hulp- en voedingscomité's.

In 1919 werd hij aangesteld als agent voor administratieve controle in bezet Duitsland en in 1920 aangeduid om deel uit te maken van de hoge intergeallieerde commissie der Rijngebieden.

In 1922 werd hij vrederechter te Oosterzele en in 1931 belast met de bediening van het kanton Ledeberg.

Op 4 December 1944 werd hem ontslag verleend, na het bereiken der leeftijdsgrens.

Hij laat de herinnering na van een gewetensvol magistraat.

Hij bekwam talrijke eretekens, o.m. van Ridder in de Leopoldsorde, het Burgerlijk Kruis 1e klasse, de Medaille der Overwinning en de Medaille van het Eeuwfeest.

De heer *August Kesteloot* werd geboren te Brugge, op 23 November 1871. Na als advocaat ingeschreven te zijn geweest bij de Balie te Brugge en als plaatsvervangend-rechter gefungeerd te hebben, werd hij in 1903 tot vrederechter benoemd te Tielt en in 1912 te Oostende. Gedurende 29 jaar oefende hij dit beroep uit, met toewijding en plichtbesef. Hij muntte uit door zijn diepe kennis van de rechtsgeleerdheid, door zijn stiptheid, door zijn voornaamheid en door zijn nauwgezetheid. Hij had een zeer hoge opvatting van zijn ambt, dat hij met veel waardigheid uitoefende. De heer Kesteloot was ten andere zijn leven lang een waar voorbeeld voor zijn medemens. Ook hield hij zich daadwerkelijk met allerhande werken van hulp- en dienstbetoon onledig.

Hij overleed te Oostende op 2 Mei 1949. Hij was drager van de volgende onderscheidingen: Medaille van het Eeuwfeest, Burgerlijk Kruis 1e klasse, Officier in de Leopoldsorde.

De heer *Adolphe Claeys* werd te Brugge geboren op 11 Juni 1878. Doctor in de rechten op 11 October 1901, werd hij bij de Balie te Brugge ingeschreven op 10 November 1904. Zijn beroep van advocaat oefende hij uit met ijver en grote toewijding, zodat hij de ganse achting genoot van zijn confraters en de volle waardering van de rechtbank.

Hij werd tot plaatsvervangend-rechter benoemd op 1 October 1911. Steeds kon er beroep op hem gedaan worden om de rechtbank bij te staan.

De heer Claeys was ook gelast door het Ministerie van Financiën om de belangen van dit Beheer en van de Staat te verdedigen. Hij bekwam de Burgerlijke Medaille 2e klasse op 26 December 1919 en werd Ridder in de Leopoldsorde op 26 November 1925.

De heer advocaat *Poll G. A. A.*, geboren te Gent, op 5 Juli 1885, overleed alhier op 15 April 1950.

Sedert 1910 ingeschreven bij de Gentse Balie, maakte hij herhaalde malen deel uit van de Tucht-raad, waarvan hij gedurende lange tijd het secretariaat waarnam.

Hij is insgelijks plaatsvervangend-krijgsauditeur geweest van 9 April 1919 tot 23 October 1944 en sedert jaren zetelde hij in de psychiatrische commissie der gevangenis te Gent, waar zijn medewerking zeer gewaardeerd werd.

Zijn buitengewone welwillendheid en zijn verheven karakter hadden hem spoedig de vriendschap van al zijn confraters doen verwerven. Begaafd met een sierlijke welsprekendheid, droeg hij de verhandeling van elke zaak keurig en met juistheid voor. Hij bezat ten andere al de hoedanigheden van een voorbeeldig advocaat; hij was bijzonder nauwgezet, ordevol en ijverig.

De heer Poll was een rechtschapen man; met hem in aanraking komen was steeds een waar genoegen. Ook werd zijn plots overlijden in de gerechtelijke kringen diep aangevoeld.

Hij was houder der volgende onderscheidingen: Ridder in de Leopoldsorde, Ridder in de Kroonorde, Herinneringsmedaille met zwaarden.

Op 28 April 1950 overleed de heer *Arthur Butaye*, advocaat-pleitbezorger bij de rechtbank te Ieper. Hij was bijna 90 jaar oud.

Op 10 Augustus 1885 werd hij tot plaatsvervangend-rechter en op 9 Mei 1887 tot pleitbezorger benoemd.

Op 22 Augustus 1930 werd hem, op zijn verzoek, uit zijn ambt van plaatsvervangend-rechter ontslag verleend en werd hij gemachtigd tot het voeren van de eretitel van dit ambt.

Gans zijn loopbaan stond in dienst van het Recht. Spijt zijn hoge ouderdom, nam hij nog dagelijks deel aan het rechterlijk leven. Rechtschapen, minzaam en menslievend, telde hij niets dan vrienden.

De nood van zijn medeburgers ging hem zeer ter harte en met ware verkleefdheid trad hij op als voorzitter der Federatie der Geteisterden van het arrondissement Ieper en zetelde hij als voorzitter der rechtbank voor Oorlogsschade.

De door hem aldus bewezen diensten werden dan ook erkend door de volgende eretekens: Officier in de Leopoldsorde, Ridder in de Kroonorde, het Burgerlijk Kruis van 1e klasse, de Herinneringsmedaille der Regering van Leopold II, de Medaille van het Nationaal Herstel en de Medaille van het Eeuwfeest.

* * *

Namens de Koninklijke Prins vorder ik dat het uw Hof behage, zijn werkzaamheden te hervatten.

(1) Billacoys de Boismonet: « Quelques idées sur les poursuites et procédures criminelles ». Lille - Danel, 1806.

(2) Mittermaier. Handboek van het bewijs. — Hoofdstuk III. Zie: Faustin Hélie - Boek II van Strafvordering nr. 2001.

(3) Cornil L. « De la nécessité de rendre à l'instruction préparatoire en matière pénale, le caractère légal qu'elle a perdu ». Rev. Droit pénal 1931. — blz. 809 en volgende.

(4) Melden wij hier een der laatste artikels: H. Botson: « La Chronique judiciaire et les droits de la défense » — Journal des Tribunaux — 4 décembre 1949 — blz. 621-622. Laten wij ook maar bekennen dat de pers er meermaals

op aangedrongen heeft opdat het geheim van het onderzoek zou geëerbiedigd worden. Wij lezen in de Nieuwe Gids van 10 Maart 1950 (artikel betiteld: Is het gerechtelijk onderzoek nog geheim?):

« Het geheime karakter van een gerechtelijk onderzoek » is inderdaad een elementair beginsel van de democratie. » Hieraan moet in ieder geval de hand worden gehouden ! »

(5) Zie art. 96 der Grondwet.

(6) Zie mijn openingsrede dd. 15 September 1949: « Het toezicht op de rechtsprekende functie in het voorbereidend onderzoek - blz. 4 tot 7.

(7) Georges Ripert - « Le déclin du Droit » — Paris 1949 — p. 95.

(8) Journal des Tribunaux 1949 - blz. 621.

(9) Zie de wet van 22 Maart 1886 - art. 10. blz. 499.

(10) Brussel 4 Maart 1933. Revue Droit Pénal 1933 -

(11) Pierre Poirrier — « Code de la Presse » n° 183 — blz. 135.

(12) Zie mijn openingsrede van 15 September 1949.

Het Toezicht over de rechtsprekende functie in het voorbereidend onderzoek » — blz. 4 tot 7.

(13) Zie art. 253 Burgerlijk Wetboek gewijzigd bij art. 2 der wet dd. 14 December 1935.

(14) Loc. cit. blz. 622 — col. 2.

(15) Loc. cit. — blz. 622.

(16) Loc. cit. blz. 622.

(17) Loc. cit. — blz. 622.

(18) Zie: Verbreking 12 Juni 1913 — Pas. 1913 - I — blz. 325 en het Advies van Procureur-generaal Terlinden.

(19) Het strafonderzoek op tegenspraak maakt het voorwerp uit van de eerste werkzaamheden van de commissie aangesteld bij het B.R. dd. 9 November 1946 wier taak het was hervormingen in de strafwetten aan de Regering voor te stellen.

(20) Mijn rondschriften n° 202/48 — dd. 30 November 1948.

(21) Zie art. 45 wet van 20 April 1810, art. 42 tot 49 Keizerlijk dekreet van 6 Juli 1810, artt. 150 tot 156 wet 18 Juni 1869 op de gerechtelijke inrichting, enz.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 13 Februari 1950.

Voorzitter: M. de Cocquéau des Mottes.

Raadsheer-Verslaggever: M. Bayot.

Eerste Advocaat-Generaal: M. Hayoit de Termicourt.

Assisen. — De vraag of wettelijke zelfverdediging aanwezig is, moet uitsluitend door de jury worden beantwoord. — Het Hof van Assisen mag zijn beoordeling niet in de plaats stellen van die van de jury noch daarop vooruitlopen.

Beroep op noodweer. Weigering van het Hof van Assisen om daaromtrent een vraag te stellen aan de jury om reden dat de aanwezigheid van noodweer niet uit de debatten was gebleken.

De vraag of wettelijke zelfverdediging aanwezig was, staat ter uitsluitende beantwoording door de jury; het Hof van Assisen mag zijn beoordeling niet in de plaats stellen van die van de jury noch daarop vooruitlopen.

Steyaert t/ Van Synghel en consorten.

Gelet op de bestreden arresten, de eerste twee de 20 September 1949, het derde de 12 October 1949 door het Hof van Assisen van Oost-Vlaanderen gegeven;

I. In zover de voorziening gericht is tegen het incidenteel arrest van 20 September 1949:

Over de twee middelen samen: schending van de artikelen 97 der Grondwet, 337 en 339 van Wetboek van Strafvordering, doordat het Hof van Assisen bij een incidenteel arrest weigerde aan de jury een vraag te stellen aangaande de wettige zelfverdediging, om de reden dat deze uit de debatten niet bleek, zich alzo een bevoegdheid toekennende, die slechts aan de jury toekomt, en een beslissing nemende, die van aard was om de jury te beïnvloeden in de antwoorden welke zij nog te geven had op de andere haar gestelde vragen:

Overwegende dat aanlegger, naar het Hof van Assisen verwezen wegens doodslag, van deze telastlegging vrijgesproken werd, maar veroordeeld werd om vrijwillige slagen toegebracht te hebben zonder het oogmerk om te doden, welke slagen echter de dood hebben veroorzaakt; dat de jury ontkennend de vraag heeft beantwoord betreffende het bestaan van de

grond van verschoning door artikel 411 van het Strafwetboek voorzien;

Overwegende dat bij ter terechtzitting genomen conclusiën de aanlegger, na er op gewezen te hebben dat hij zich in staat van wettige zelfverdediging bevond, wijl de door het slachtoffer in zijn richting geloste geweerschoten een doodsgevaar uitmaakten, hieraan toevoegde, dat hij zich mocht beroepen op artikel 411 van het Strafwetboek, dar de doodslag onmiddellijk uitgelokt was door zware gewelddaden tegen personen;

Overwegende dat in antwoord op deze conclusiën het bestreden arrest beslist: 1° dat uit de debatten hoegenaamd niet is gebleken dat aanlegger zich in staat van wettige zelfverdediging bevond, toen hij de geweerschoten op het slachtoffer loste; 2° dat de aanlegger gerechtigd is de vraag betreffende de uitlokking, voorzien bij artikel 411 van het Strafwetboek, aan de jury te doen stellen;

Overwegende dat, uitgenodigd tot uitspraak over de strafbaarheid van een persoon, beschuldigd van doodslag of van vrijwillige slagen, de jury zonder twijfel daardoor zelf en zonder daartoe door een afzonderlijke vraag uitgenodigd te zijn, moet oordelen of de beschuldigde zich al dan niet in staat van wettige zelfverdediging bevond; dat inderdaad het bestaan van dergelijke grond van rechtvaardiging alle strafbaarheid uitsluit;

Maar overwegende dat de vraag betreffende de wettige zelfverdediging zich vermengend met de vraag van strafbaarheid uitsluitend door de jury moet beantwoord worden; dat, behalve het geval vreemd aan de onderhavige zaak en voorzien bij artikel 118 der wet van 18 Juni 1869, het Hof van Assisen zijn beoordeling niet mag in de plaats stellen van die van de jury of op deze laatste beoordeling vooruitlopen;

Dat de middelen dus gegrond zijn;

II. En overwegende dat de verbreking van het incidenteel arrest van 20 September 1949 binnen de perken der voorziening de verbreking medesleept van het eindarrest, gewezen op de publieke vordering en van het arrest van veroordeling, de 12 October 1949 gewezen op de vordering der burgerlijke partijen;

Om die redenen:

Verbreekt de bestreden arresten van 20 September 1949 en 12 October 1949, met dien verstande dat het door de voorziening in cassatie niet bestreden ontslag van vervolging van aanlegger wegens de telastleggingen van doodslag en bedreigingen door gebaren,

ten gevolge van de ontkennende antwoorden van de jury betreffende deze telastlegging gehandhaafd blijft;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van het Hof van Assisen van Oost-Vlaanderen en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant der vernietigde arresten;

Verwijst de zaak naar het Assisenhof van West-Vlaanderen;

Veroordeelt de burgerlijke partijen tot de kosten van het geding in verbreking.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 10 Januari 1950.

Voorzitter : M. Louveaux.

Raadsheer-Verslaggever : M. Connart.

Advocaat-Generaal : M. Ganshof van der Meersch.

Belastingen. — De opbrengst van de verkoop door een kunstfotograaf van in de loop der jaren vervaardigde en bewaarde negatieven van gefotografeerde kunstwerken moet beschouwd worden als aan bedrijfsbelasting onderworpen winst.

De koopprijs, die een kunstfotograaf heeft ontvangen voor de verkoop van de door hem in de loop der jaren vervaardigde en bewaarde negatieven van gefotografeerde kunstwerken, moet beschouwd worden als aan bedrijfsbelasting onderworpen winst.

Krachtens artikel 25, par. 1 van de bij besluit van 31 Juli 1943 samengeschiedelde wetten op de inkomstenbelastingen zijn niet alleen de winsten van handelsbedrijven, doch ook de door alle persoonlijke werkzaamheden verkregen baten aan de bedrijfsbelasting onderworpen.

De door een kunstfotograaf uit de verkoop van fotoclichés, die hij in de uitoefening van zijn beroep heeft gemaakt, behaalde winst, is geen voortbestaand kapitaal, doch een baat uit een winstgevendende bedrijvigheid in de zin van voormelde wetten.

Belgische Staat (Ministerie van Financiën) t/
Becker, Paul.

Gelet op het bestreden arrest, de 29 Maart 1949 gewezen door het Hof van Beroep te Brussel;

Over het enig middel : schending van de artikelen 97 en 112 van de Grondwet, 25 par. 1-1° en 3°, 27 par. 1, 39 en 42, par. 1 van de wetten betreffende de inkomstenbelastingen, samengeschiedeld bij het besluit van 31 Juli 1943 en bijgevolg van artikel 2 par. 1 van de wetsbepalingen betreffende de nationale crisisbelasting, samengeschiedeld bij het besluit van 31 Juli 1943, doordat het arrest de aanslag en de beslissing vernietigt, betreffende namelijk de opbrengst van de afstand door de verzoeker aan het museum van het Jubelpark van omtrent 35.000 fotoclichés;

doordat het arrest oordeelt dat vaststaat, dat de verzameling van bedoelde negatieve clichés, door verzoeker in de loop van een 40 jaren lange loopbaan bijeengebracht, voor deze een geheel van kunstwerken uitmaakte, een kapitaal-kunst, bestemd om eventueel als werkmiddel te dienen, om de reden, welke niet dienend is, dat de studie van foto's en de afstand van de kunstclichés welke er het gevolg van is, te zamen de opbrengst uitmaken van een kunstenaarsactiviteit, welke men gewoonlijk niet vindt bij een beroepsfotograaf, vermits deze als beroep heeft een of meerdere

exemplaren voort te brengen en aan zijn cliënteel tegen betaling, de positieve copie's van die clichés af te staan, terwijl hij het negatieve cliché houdt, dat hem daarna kan dienen als middel of als kapitaalwerk, bestemd om hem nieuwe inkomsten te verschaffen,

en beschikt : 1) dat de opbrengst van de afstand der litigieuze clichés niet beantwoordt aan het begrip inkomsten zoals dit in het arrest gepreciseerd is; dat ze niet de opbrengst is van een gevestigd kapitaal doch dit kapitaal zelf uitmaakt, dat voor de overdrager vernietigd is door de overdracht zelf;

2) dat verzoeker, die geen magazijn had en geen werklieden bezigde, door de litigieuze clichés te verkopen geen handelsactiviteit heeft verricht, doch dat hij een sedert lange jaren opgestapeld kunst-kapitaal heeft afgestaan; dat dit kapitaal ten andere geen verhoging van vermogen medebrengt, die haar ontstaan vindt in de handels- of beroepsinkomsten van verzoeker;

zulks terwijl verzoeker erkent dat hij ieder jaar van zijn beroepsontvangsten de kostprijs aftrok van de voor het maken van bedoelde clichés nodige producten, aldus met vrijstelling van belasting een in zijn onderneming gestoken vermogen vestigde, waarvan de opbrengst in geval van verwezenlijking onder toepassing valt van drie wetsbepalingen, te weten :

1) van artikel 25 par. 1-1°, waarin het over winsten van om het even welke nijverheids- of handelsbedrijven gaat;

2) van artikel 25 par. 1-3°, dat alle om het even welke baten treft, die door mensenactiviteit worden verschaft, waar deze ook wordt ontplooid, zonder te specificeren dat die baten moeten verkregen worden in de uitoefening van een beroep of moeten voortkomen van een bepaald nijverheids-, handels- of landbouwbedrijf;

3) van artikel 27 par. 1, dat onder de belastbare inkomsten de vermeerderingen van in het bedrijf gestoken activa brengt :

Overwegende dat volgens de vermeldingen van het arrest verweerder in zijn hoedanigheid van kunstfotograaf gedurende een loopbaan van 40 jaar een geheel van clichés heeft bijeengebracht voor de reproductie van kunstwerken en « bestemd om hem als werkmiddel te dienen »;

Overwegende dat hij zijn beroep heeft gemaakt van de verkoop van de reproducties van die kunstwerken en dat hij op de opbrengst van die bedrijvigheid in de bedrijfsbelasting werd aangeslagen;

Dat verweerder in 1943 die clichés, omtrent 35.000 in getal, aan het museum van het Jubelpark heeft afgestaan voor de som van 550.000 frank, welke de administratie gedeeltelijk aanziet als een met de bedrijfntaxe belastbare winst;

Overwegende dat het bestreden arrest weigert aan de koopprijs van de clichés van verweerder het karakter toe te kennen van winst van een handelsbedrijf;

Overwegende dat krachtens artikel 25 par. 1 van de samengestelde wetten betreffende de inkomstenbelastingen aan de bedrijfsbelasting onderworpen zijn niet alleen de winsten van handelsbedrijven, doch ook de baten van alle winstgevendende betrekkingen;

Dat de door verweerder uit de verkoop van fotoclichés, welke hij in de uitoefening van zijn beroep van kunstfotograaf heeft gemaakt, behaalde winst geen voortbestaand kapitaal uitmaakt, doch de baten van een winstgevendende betrekking in de zin van artikel 30 alinea 1 van de samengeschiedelde wetten;

Dat het arrest daardoor de in het middel aangehaalde bepalingen geschonden heeft;

Om die redenen :

Zonder dat het tweede middel dient te worden behandeld,

Verbreekt het bestreden arrest;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van het Hof van Beroep te Brussel en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de zaak naar het Hof van Beroep te Luik.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 14 Maart 1950.

Voorzitter : M. Vranckx.

Raadsheren : MM. Mast en Buch (verslaggever).

Advocaat : Mr. Heinz.

Oorlogsschade. — Personen. — Invaliditeitspensioen burgerlijke oorlogsslachtoffers. — Oorzakelijk verband. — Bewijslast. — Geen uitspraak over bewijsaanbod. — Schending van substantiële vormen.

Hij die een invaliditeitspensioen aanvraagt als burgerlijk oorlogsslachtoffer heeft de last het oorzakelijk verband tussen de ziekte en het oorlogsfeit te bewijzen.

Wordt vernietigd wegens schending van substantiële vormen, de beslissing van de Hogere Commissie van Beroep, die alleen de beweegredenen van de Burgerlijke Invaliditeitscommissie overneemt en geen uitspraak doet over een nieuw aanbod van bewijs, gedaan door de aanvrager in hoger beroep. In dit opzicht is de beslissing van de Hogere Commissie niet gemotiveerd.

Aercke t/ Belgische Staat (Minister van Algemeen Bestuur en Pensioenen, thans Minister van Wederopbouw).

De Raad van State,

Gezien het verzoekschrift dd. 15 Juni 1949;

Overwegende dat het verzoek tot de nietigverklaring strekt van de beslissing door de Hogere Commissie van Beroep te Brussel op 19 April 1949 uitgesproken en op 5 Mei 1949 aan verzoeker betekend;

Overwegende dat verzoeker, volgens zijn verklaringen, die gestaafd zijn door een verslag d.d. 14 Februari 1948 van de politiecommissaris van de 6e wijk te Antwerpen, vrij van militaire dienst was wegens broerdienst; dat hij echter bij het uitbreken der vijandelikheden in Mei 1940, als behorende tot de werfreserve van het leger, met de jongelingen van 16 tot 35 jaar naar Frankrijk vertrok en in de compagnie 88/89 ingelijfd werd; dat hij naar Antwerpen terugkeerde in 1940, in ziekelijke toestand;

Overwegende dat verzoeker op 24 Februari 1942 aan de dienst der oorlogsslachtoffers een schrijven richtte waarin hij gewag maakt van zijn gebrekkige gezondheidstoestand, schrijven dat als een vraag om invaliditeitspensioen ten titel van burgerlijk oorlogsslachtoffer aangezien wordt door de tegenpartij;

Overwegende dat, voor de Burgerlijke Invaliditeits-

commissie van Brussel, de tegenpartij in haar besluiten geacht heeft dat het genoegzaam bewezen is dat er tussen de oorlogsfeiten en de ingeroepen verwondingen en de ziekte een verband bestaat, de oorsprong en het oorzakelijkheidsverband, de belangrijkheid en de duur der invaliditeit zou vaststellen;

Overwegende dat de Commissie, door hare beslissing d.d. 28 Juli 1948, verzoekers vraag ontvankelijk doch ongegrond verklaard heeft; dat zij als beweegreden aanhaalt dat « het niet bewezen is dat de aangevoerde ziekte in verband staat met het oorlogsfeit »;

Overwegende dat de Hogere Beroepscommissie deze beslissing bevestigd heeft;

Overwegende dat verzoeker inroept, ten eerste, dat de bestreden beslissing geen uitspraak gedaan heeft betreffende zijn aanbod om het bewijs te leveren van het oorzakelijkheidsverband tussen de ziekte en het oorlogsfeit; ten tweede, dat hij nooit inzage gehad heeft van het administratief dossier;

Overwegende dat de aanvrager de last heeft dit oorzakelijk verband te bewijzen; dat, niettegenstaande de Staatscommissaris de door verzoeker overgelegde bewijsmiddelen van dit oorzakelijkheidsverband als afdoende aanvaardde, de Burgerlijke Invaliditeitscommissie besliste dat dit verband niet bewezen was;

Overwegende dat verzoeker beweert voor de Hogere Commissie van Beroep niet alleen de door hem in eerste aanleg voorgebrachte bewijsmiddelen te hebben ingeroepen, doch ook gevraagd heeft door andere middelen dit oorzakelijkheidsverband te mogen bewijzen; dat de tegenpartij dit aanbod van bewijs niet loochent;

Overwegende dat de Hogere Commissie van Beroep hare beslissing d.d. 19 April 1949, die deze van het eerste rechtscollege bevestigt, gemotiveerd heeft door de beweegredenen van de Burgerlijke Invaliditeitscommissie aan te nemen; dat zij geen uitspraak heeft gedaan over bovenvermeld aanbod van bewijs; dat in dit opzicht hare beslissing niet gemotiveerd is; dat er derhalve grond bestaat om de bestreden beslissing te vernietigen wegens niet naleving van substantiële pleegvormen.

BESLUIT :

Artikel 1. — De beslissing d.d. 15 April 1949 van de Hogere Commissie van Beroep wordt vernietigd.

Artikel 2. — De zaak wordt naar de Hogere Commissie van Beroep verwezen en het arrest van vernietiging zal overgeschreven worden op de registers van deze Commissie en vermeld worden op de rand van deze beslissing.

Artikel 3. — De betaling van het recht van 300 fr., wegens kosten, valt ten laste van de tegenpartij.

.....

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

“Rechtskundig Weekblad”

HOF VAN BEROEP TE GENT

4e Kamer. — 3 Juni 1950.

Voorzitter : M. van Winckel.

Raadsheren : MM. Lagae en Verougstraete.

O. M.: M. Van Parys, Subst. van de Procureur-Generaal.

Advocaten : Mrs. Heyvaert, Robyn en G. Piret.

Noodweer. — Zelfverdediging toegelaten bij aanval bij nacht ook zonder daadwerkelijke aanval op de persoon. — Vermoeden van bedreiging van persoon wederlegbaar, doch in casu geen tegenbewijs geleverd. — Ook nadat de inklimming en de braak voltrokken zijn blijft wettige zelfverdediging mogelijk.

Er bestaat een wettelijk vermoeden, dat aanvallers bij nacht, kwade bedoelingen hebben tegen de bewoners van het huis en de afweer met gebruik van geweld is aan dezen toegelaten, ook zonder dat een daadwerkelijke aanval op hun persoon is geschied.

Het wettelijk vermoeden, dat bij een overval de bewoners van het huis zich in hun persoon bedreigd moeten achten, is zeker een wederlegbaar vermoeden, en de beschuldiging mag bewijzen, dat de dader niet heeft kunnen geloven, dat een aanslag op personen gepleegd werd.

In casu is zulk tegenbewijs echter niet geleverd, terwijl de herhaalde bedreigingen en aanvallen, waarvan beklaagde in de laatste tijd het voorwerp was geweest, — zelfs in die mate, dat hij van de burgemeester de toelating had bekomen om een karabijn in zijn bezit te hebben — er op wijzen, dat beklaagde zeker bij het minst gewettigd verzet zijn leven in gevaar moet hebben geacht.

Het is daarbij zonder belang, dat beklaagde zich eerst te weer heeft gesteld, toen de aanvallers reeds enige tijd in zijn huis waren binnengedrongen, daar in ieder geval vaststaat dat hij het karabijschot heeft gelost toen de overval en plundering zijner woning reeds volop aan gang waren.

Ofschoon de bewoordingen van art. 417 W. v. S. slechts gewagen van het afweren van beklimming of braak, lijdt het geen twijfel, dat ook nadat de inklimming en de braak voltrokken zijn en de aanvallers in het huis zijn binnengedrongen, de bewoners, die hen met geweld verdrijven, een beroep mogen doen op wettige zelfverdediging, terwijl enkel de achteraf tegen de aanvallers gepleegde geweld daden als een ongeoorloofde wraakneming zouden moeten worden aangezien.

O.M. en Van Overstraeten en cs. b.p. t/ De Schryver C.

Verdacht van te Meldert, de 10-11 Mei 1945, vrijwillig, zonder het oogmerk om te doden, verwondingen of slagen te hebben toegebracht aan Adrien Van Overstraeten, welke de dood van voornoemde veroorzaakt hebben;

(.....);

Overwegende dat de burgerlijke partijen en het openbaar ministerie tijdig en op geldige wijze in hoger beroep gekomen zijn;

Overwegende dat de verjaring in zake gestuit werd door de aanstelling van een wapendeskundige door de onderzoeksrechter op 18 Juni 1947;

Over de grond der zaak :

Overwegend dat, — op voorwaarde dat het verweer in verhouding zij tot de aanval, — het immer als een

natuurlijk recht werd aangezien geweld door geweld af te weren : vim vi repellere licet idque jus natura comparatur (D. 43, 16 de vi, I-27);

Overwegend dat ook het stellig recht die regel huldigt en de strafwet bepaalt dat er noch misdaad, noch wanbedrijf is, wanneer de doding, de verwondingen en de slagen geboden worden door de ogenblikkelijkheid van de wettige verdediging van zich zelf of van iemand anders (art. 416 S. W. B.);

Overwegend dat de wetgever meer in het bijzonder uitdrukkelijk vooropzet dat die ogenblikkelijke noodzakelijkheid van verdediging bestaat bij het afweren, bij nacht, van een aanval, met braak of beklimming, op een bewoond huis; dat er wettelijk vermoed wordt dat de nachtelijke aanvallers met kwade bedoelingen tegen de bewoners van het huis bezielde zijn en de afweer met geweld toegelaten is ook zonder dat er een daadwerkelijke aanval op hun persoon is geschied; Dalloz, Répert. Suppl. V° Crimes et délits contre les personnes, N° 345);

Overwegend dat deze wettelijke vereisten tot rechtvaardiging van het te lastgelegde voorhanden zijn;

Overwegend dat inderdaad door het onderzoek en de behandeling der zaak vóór het Hof is bewezen dat beklaagde het schot gelost heeft, toen het slachtoffer met een tiental andere personen, bij nacht, met behulp van braak, in beklaagde's woning waren gedrongen en er de inboedel kort en klein sloegen, om ten slotte tot plundering over te gaan;

Overwegend dat, gewis, het wettelijk vermoeden, dat bij zulke nachtelijke overval de bewoners van het huis zich in hun persoon bedreigd moesten achten, niet onweerlegbaar is en dat de beschuldiging mag bewijzen dat de dader niet heeft kunnen geloven aan een aanslag op personen;

Overwegend echter, dat niet alleen zulk tegenbewijs niet is bijgebracht, maar dat integendeel de herhaalde bedreigingen en aanvallen, waarvan beklaagde in de laatste tijd het voorwerp was geweest, — bij zover dat hij van de burgemeester de toelating had bekomen om een karabijn te bezitten, — er op wijzen dat beklaagde wel zeker bij het minste gewettigd verzet zijn leven in gevaar moet hebben gevoeld;

Overwegend dat het verder zonder belang is dat beklaagde zich slechts te weer heeft gesteld toen de aanvallers reeds enkele tijd in zijn huis waren binnengedrongen, vermits in ieder geval vaststaat dat hij het karabijschot gelost heeft toen de overval en plundering zijner woning nog in volle gang waren;

Overwegend immers dat, hoewel de bewoording van art. 4, 417 S.W.B. slechts gewaagt van het afweren van de beklimming of de braak, het nochtans geen twijfel lijdt dat, ook, nadat de inklimming en de braak zijn voltrokken en de aanvallers het huis zijn binnengedrongen, de bewoners, die het met geweld verdrijven, de kwestieuze grond van rechtvaardiging mogen inroepen, terwijl enkel de gewelddaden die achteraf tegen de aanvallers zouden gepleegd worden als ene ongeoorloofde wraakneming zouden moeten worden aangezien (Haus, éd. 1874, blz. 459, N° 592 i.f.);

Overwegend dat uit deze beschouwingen volgt dat beklaagde terecht van de strafvervolgning werd ontslagen en de burgerlijke partijen afgewezen, met veroordeling in de kosten.

Om deze redenen :

Gelet op de wetsbepalingen, in het beroepen vonnis aangehaald, en bovendien op de artikelen 416, 417 S.W.B. en art. 24 der wet van 15 Juni 1935, door de Heer Voorzitter op deze terechtzitting aangeduid :

Het Hof, rechtdoende op tegenspraak :

Ontvangt het hoger beroep van de burgerlijke partijen en van het openbaar ministerie;

Er op beslissend;

Bevestigt het beroepen vonnis in al zijn beschikkingen, zo op strafgebied als op burgerlijk gebied, enz.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUSSEL

13e Kamer. — 5 Februari 1949.

Alleenzetelend rechter : M. Reyntens.

O. M. : M. Toussaint.

Advocaten : Mrs Van Parys en Wuyts.

Verkeer. — Voorrang van voertuigen op rails. — Verplichting tot vertraging of stoppen bij stremming van het verkeer. — Gedeelde aansprakelijkheid.

De strafrechtelijk definitief vastgestelde schending van de voorrang van de tram door andere weggebruikers belet niet dat de burgerlijke rechter een mede aansprakelijkheid ten laste van de tram aanneemt.

Wanneer de trambestuurder op 100 meter afstand een vreemd voertuig op het tramspoor bemerkt en toch met betrekkelijk grote snelheid blijft doorrijden om slechts op 25 meter afstand te remmen, overtreedt hij het politiereglement in zake tramwegen.

Dergelijke fout van de trambestuurder staat zonder twijfel in oorzakelijk verband met de gevolgde aanrijding en maakt hem mede-verantwoordelijk voor 1/4.

Voorlopig comité van beheer voor het vervoer in de Brusselse agglomeratie t/ Janssens en N.V. Transport généraux Camerman.

Aangezien op 30 Januari 1947 rond 15 uur een auto-wagen, uit de graaf van Vlaanderenstraat komende in de richting van de Vlaamsepoort, in botsing gekomen is met een tramrijtuig (lijn 86) van eiser, dat van de Beurs komende de Gentssesteenweg volgde in de richting van Zellik;

Aangezien uit de elementen der zaak blijkt;

1. Dat eerste verweerder art. 26 1) en 2) van het reglement op het vervoer heeft overtreden; dat hij deswege door de Politie-rechtbank te Brussel op 14 Juli 1948 veroordeeld werd tot een geldboete; dat de verwerende vennootschap burgerlijk aansprakelijk werd verklaard; dat deze beslissing in hoger beroep bij vonnis van de 20ste correctionele kamer in data 25 October 1947 bevestigd werd;

2. Dat eerste verweerder in hoofddorde vervolgd werd wegens overtreding van art. 12 par. 4 van het politiereglement van tramwegen, maar dat hij om deze feiten noch in eersten aanleg, noch in hoger beroep veroordeeld werd;

Aangezien de rechtspraak het eens is om te verklaren dat de schending van de voorrang van de tram door de andere weggebruikers niet belet dat een mede aansprakelijkheid ten laste van de tram zou aangenomen worden (Verbr. 7 Nov. 1938, Pas. 1.343; Verbr. 20.12.38, Pas. 1.392; Verbr. 24 Mei 1943, Pas. I, 204; Verbr. 5.9.46 R.G.A.R. 3969);

Aangezien uit de feitelijke gegevens van de bundels blijkt dat de trambestuurder van eiser, de genaamde Vandezande, op 100 meter afstand het voertuig, dat

op de tramsporen stond, bemerkt had; dat hij met een betrekkelijk grote snelheid reed en bleef doorrijden, alhoewel de grond vochtig was en de sporen glad waren; dat hij op een afstand van slechts 25 meter, zonder zand te storten, remde;

Aangezien de trambestuurder alzo art. 6 al. 5 van het politiereglement in zake tramwegen overtreden en een fout begaan heeft;

Aangezien de rechtspraak en de rechtsleer in soortgelijke gevallen duidelijk vastgesteld zijn (Zie Brussel 14 Maart 1945 Bull. Ass. 1945 bl. 307 en de verwijzingen; Verbr. 5 September 1946 R.G.A.R. 1946 3969; Verbr. 3 Juni 1929 Pas. I 222; Brussel 9 Juli 1947, onuitgegeven, in zake Vranckx en N.V. Buurtspoorwegen; Goldstein en Van Roye, nr. 2927, 2949, 2955);

Aangezien uit de gegevens der zaak blijkt dat de fouten van eerste verweerder en van de trambestuurder Vandezande zonder twijfel in oorzakelijk verband staan met het ongeval, zoals het in huidig geval gebeurd is;

Wat de schade betreft;

Aangezien, rekening gehouden met het deel der verantwoordelijkheid, die op Vandezande en bijgevolg ook op de burgerlijk verantwoordelijke aanlegger rust, verweerders aan deze laatste 26.175 x 3/4 of 19.631,25 fr. moeten betalen;

Om deze redenen :

De rechtbank, gehoord in zijn eensluidend advies de Heer Toussaint, Substituut-Procureur des Konings;

Veroordeelt verweerders solidairlijk aan aanlegger de som van 19.631,25 fr. te betalen als schadevergoeding met gerechtelijke intresten en 3/4 der kosten, het overige 1/4 der kosten blijvende ten laste van eiser.

NOOT : De wettelijke bepalingen en de feitelijke rechtspraak geven meestal een merkelijke voorrang en zelfs voorrecht aan de tramvoertuigen tegenover alle andere voertuigen.

De rechtspraak heeft nochtans principieel steeds aangenomen, ondanks miskenning van de verkeersvoorrang der tramvoertuigen door andere weggebruikers, dat trambestuurder toen mede-verantwoordelijk moeten gesteld worden, wanneer hij zelf fouten begaat, die de aanrijding beïnvloeden.

Bovenstaand vonnis verdient de aandacht omdat het duidelijk feitelijke elementen nader omschrijft. Vooral echter ook omdat daaruit blijkt, hoe de eenzijdige vervolgingen, die de Parketten veelal instellen tegen gewone weggebruikers, zonder ook de trambestuurder te vervolgen, een goede, eenvoudige en vlugge rechtsbedeling belemmeren.

In bovenstaand geval werd immers de autobestuurder vervolgd en veroordeeld in eerste aanleg en in hoger beroep, terwijl de trammaatschappij verzuimde als b.p. op te treden.

De burgerlijke rechtbank maakte nadien uit, dat de trambestuurder wel degelijk ook schuld had en mede-verantwoordelijk was.

De ervaring met dergelijke en veel gelijkaardige gevallen van eenzijdige vervolging maakt het wensmogelijk rechterlijke beslissingen ten aanzien van alle lijn, dat de Parketten in elk voorkomend geval zoveel betrokken partijen zouden uitlokken.

Alle partijen en een goede rechtsbedeling zouden er ten zeerste mede gediend zijn.

M. L.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE DENDERMONDE

28 Juni 1950.

Alleenzetelend rechter : M. Rollier.

O. M. : M. Van Hoogenbemt.

Advocaten: Mrs. Fl. van de Walle (Antwerpen) en Nys.

Onrechtmatige daad. — Rechtstreekse aansprakelijkheid van rechtspersoon (P.V.B.A.) krachtens artikel 1382 B.W. wegens door haar orgaan (zaakvoerder) toegebrachte schade:

De zaakvoerder van een P.V.B.A. is niet ondergeschikt maar orgaan van de P.V.B.A., zodat deze voor diens onrechtmatige daden rechtstreeks aansprakelijk is krachtens art. 1382 B.W. en niet op grond van art. 1384 B.W. Dit geldt voor de handelingen, die het orgaan verricht heeft binnen de grenzen zijner macht als zodanig.

Naast de P.V.B.A. is de zaakvoerder in persoon hoofdelijk aansprakelijk voor de door hem veroorzaakte schade.

Electriciteitsmij De Schelde N.V. t/ P.V.B.A.
Vervoerdienst St. Cornelius.

Gezien de stukken, waaronder het vonnis van de heer Vrederechter van het kanton Temse, dd. 3 Maart 1950, in regelmatige uitgifte voorgebracht, waartegen de N.V. Electriciteits-maatschappij De Schelde tijdig en regelmatig in hoger beroep is gekomen;

De Rechtbank ontvangt het hoger beroep en er over beslissende;

Overwegende dat zekere G. Van den Broeck op 9 Juli 1949, rond 14,30 ure, te Kruibeke gans alleen gezeten was in een aan geïntimeerde toebehorende autobus; op vraag van een derde bracht hij de wagen aan de gang om hem wat te verplaatsen, doch raakte het stuur kwijt en reed tegen een gebouw aan, waardoor aanlegster schade opliep; dat de oorspronkelijke vordering van huidige beroepster, ingeleid bij geboekt exploit van deurwaarder Fr. Korte, te St. Gillis-Waas, dd. 19 December 1949, strekt tot het bekomen ener schadevergoeding groot 8.838,67 fr.; dat de eerste rechter deze vordering heeft afgewezen « als onontvankelijk »;

Overwegende dat G. Van den Broeck, die het ongeval veroorzaakte, een zaakvoerder is der P.V.B.A. Vervoerdienst St. Cornelius, eigenaars van de aanrijdende autobus;

Overwegende dat een zaakvoerder van een P.V.B.A. geen aangestelde, maar het orgaan zelf is dezer vennootschap, die dan ook rechtstreeks en persoonlijk op grond van art. 1382 B.W. verantwoordelijk is voor de fouten door dit orgaan begaan;

Overwegende dat wel is waar zulks enkel het geval is in de mate waarin de schade berokkend werd tengevolge van daden die gewild en besloten werden door de maatschappij zelf, d.w.z. door de organen er van, die regelmatig aangesteld zijn om dergelijke beslissingen te treffen (Mazeaud : Traité Théor. et Prat. de Resp. Civ., Boek II, nr 1987; Planiol, Ripert et P. Esmein, nr 502);

dat derhalve de verantwoordelijkheid van verweerster op grond van art. 1382 B.W. enkel bestaat in zoverre de schadelijke daad, door haar orgaan gepleegd, slechts een verkeerde uitvoering is van een daad die het orgaan stellen mocht of stellen moest (zie ook De Page, T. II, nr 1065, bl. 1029);

Overwegende dat, zelfs indien G. Van den Broeck niet de gewone autobusbestuurder was, hij als zaak-

voerder der P.V.B.A. klaarblijkelijk gerechtigd was te beslissen dat deze leegstaande wagen moest verplaatst worden en om daarna zelf deze beslissing uit te voeren; dat hij ongetwijfeld als orgaan der P.V.B.A. gehandeld heeft en een handeling verrichtte, die hij mocht en moest verrichten en waartoe door de regelmatig aangestelde organen der maatschappij besloten werden, nl. door een zaakvoerder;

Overwegende dat Van den Broeck reeds bij vonnis der Correctionele Rechtbank alhier en bij arrest van het Hof van Beroep te Gent dd. 12 Juli 1949 uit dien hoofde en wegens inbreuk op de artt. 418-420 W. S.R. strafrechtelijk veroordeeld werd en tevens verwezen tot betaling aan huidige beroepster ener som groot 7.911,53 fr., zodat zijn schuld en de hieruit voortvloeiende schade aldus vaststaan; dat geïntimeerde dus ook rechtstreeks en persoonlijk hiervoor verantwoordelijk is op grond van art. 1382 B.W.;

Overwegende dat beroepster natuurlijk slechts recht heeft op één enkele totale vergoeding groot 7.911,53 frank, bedrag dat reeds vastgesteld werd bij arrest van het Hof van Beroep te Gent dd. 12 Juli 1949, doch zich naar keuze kan richten tegen de rechtspersoon, zijnde huidige geïntimeerde, tegen haar orgaan Van den Broeck G. of tegen beide, die hoofdelijk tot betaling gehouden zijn (De Page, T. II, nr 1066);

Overwegende dat geïntimeerde dus in feite hoofdelijk met G. Van den Broeck gehouden is om aan beroepster te betalen een zelfde totale som groot 7.911,53 fr., zoals door de strafrechtsmacht vastgesteld;

Om deze redenen,

de Rechtbank, Kamer van alleen rechtsprekende rechter in burgerlijke zaken, zetelende in hoger beroep, gehoord de heer Van Hoogenbemt, substituut-Procureur des Konings in zijn eensluidend advies,

alle verdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende, doet het vonnis a quo te niet en, doende wat de eerste rechter had behoren te doen, veroordeelt geïntimeerde om aan appellante te betalen de som van 7.911,53 fr., vermeerderd met de gerechtelijke intresten;

Ontzegt het meer gevorderde;

Veroordeelt geïntimeerde tot de kosten van beide instantiën.

**RECHTBANK VAN KOOPHANDEL
TE ST-NIKLAAS**

Kort Geding — 30 Mei 1950.

Voorzitter : M. Blauwaert.

Referendaris : M. Thuysbaert.

Advocaten : Mrs. Verniers en Neerincx.

Kantonnement bij executoriaal beslag. — Strekking en betekenis van art. 554 Rv.

Artikel 554 Rv. kan worden ingeroepen door de beslagene krachtens een vonnis, ingeval daartegen hoger beroep is ingesteld of in verzet is gegaan om het even of dit vonnis al dan niet uitvoerbaar is verklaard bij voorraad, met of zonder borgstelling.

In geval van executoriaal beslag zijn de voorwaarden, waarin de bevrijding kan plaats hebben, dezelfde als bij de middelen tot bewaring van recht.

Derhalve kan de schuldenaar de in beslag genomen goederen bevrijden, mits hij in verzet of beroep gaat tegen het vonnis, in de kas der gerechtelijke bewaarestellingen of in handen van een gerechtelijk sekwester een voldoende bedrag stort om zekerheid te stellen voor het bedrag der vorde-

ringen, waarvoor beslag is gelegd, en hierbij bedingt, dat de som speciaal bestemd is om de schuldvordering van de beslaglegger te voldoen en dat die som de beslaglegger zal te goede komen in de mate, waarin hij als schuldeiser zal erkend worden.

Verhelst t/ Goetschalckx.

Aangezien de eis er toe strekt « op grond van de redenen uiteengezet in de inleidende dagvaarding, gedaagde te horen zeggen voor recht, dat het aanbod, door aanlegger gedaan overeenkomstig art. 25 van het K.B. van 30 Maart 1936, met inachtneming van de bij voormeld besluit bepaalde formaliteiten voldoende, goed en regelmatig is, op voorwaarde dat de aangeboden som van 115.000 fr. binnen de 48 uren na de betekening van het te verlenen bevelschrift zal worden gestort, hetzij in de consignatiekas, hetzij in handen van een aan te stellen sekwester, door de voorzitter te benoemen, met de uitdrukkelijke bepaling hiervoor aangehaald; gevolglijk, te horen zeggen dat gedaagde zal, gehouden zijn de aangeslagen koopwaren, materialen en meubelen niet openbaar gerechtelijk te verkopen en vrij te geven, zolang er geen uitspraak zal zijn over het ingestelde hoger beroep; gedaagde te horen veroordelen tot de proceskosten; onder voorbehoud door aanlegger van al zijn rechten en zonder enige nadelige bekentenis van zijnentwege, noch afstand van het ingestelde hoger beroep; het te verlenen bevelschrift uitvoerbaar te horen verklaren op de minuut en vóór registratie »;

Aangezien aanlegger tot staving van zijn eis aanvoert, dat hij bij op tegenspraak gewezen vonnis van de rechtbank van koophandel te Sint-Niklaas d.d. 26 Februari 1950 veroordeeld is om aan gedaagde te betalen 105.000 fr. in hoofdsom, samen met de rechterlijke intresten en de proceskosten;

Dat voormeld vonnis hem werd betekend op 15 Maart 1950 met bevel de hoger aangehaalde bedragen te betalen;

Dat de 23e Maart er op volgende al de koopwaren, materialen en meubelen in beslag werden genomen en de verkoop vastgesteld op 20 April 1950;

Dat hij op 24 Maart 1950 regelmatig hoger beroep heeft aangetekend tegen voormeld vonnis van 26 Februari 1950;

Dat gedaagde spijs het hoger beroep bevel heeft gegeven over te gaan tot de verkoop bij rechtsmacht; dat hij, aanlegger, aanbod heeft gedaan zowel de hoofdsom als de intresten en kosten, samen een bedrag groot 115.000 fr., zijnde meer dan het verschuldigde, te consigner in de kas der gerechtelijke bewaarestellingen of in handen van een sekwester, tot na de uitspraak van het Hof van Beroep;

Dat anderzijds gedaagde geen voldoende waarborgen biedt om gebeurlijk na wijziging van het eerste vonnis de betaalde sommen terug te betalen;

Dat aanlegger gerechtigd is op grond van het K.B. van 30 Maart 1936, art. 25, de in beslag genomen goederen te bevrijden bij toepassing van de procedure van cantonnement, zoals hoger werd uiteengezet;

Aangezien gedaagde tegen de eis aanvoert :

1° dat de beslagene zijn toevlucht niet kan nemen tot het cantonnement, wanneer het vonnis, krachtens hetwelk het beslag werd gelegd, uitvoerbaar is bij voorraad;

2° dat in elk geval op grond van art. 554 van het W.B.R., alleen hetgeen de oorzaken van het beslag overschrijdt door het cantonnement kan bevrijd worden;

I. Aangezien art. 554 toepasselijk is op de beslagene krachtens een rechterlijke beschikking, ingeval tegen het vonnis hoger beroep is ingesteld of in verzet is gegaan, om het even of dit vonnis al dan niet uitvoerbaar werd verklaard bij voorraad, met of zonder borgstelling;

dat het Verslag aan de Koning dat het Besluit voorafgaat en tot Memorie van toelichting ervan strekt, dienaangaande uitdrukkelijk en duidelijk is, waar het zegt : « Het woord vonnis heeft hier zijn ruimste betekenis... Wat dit artikel aangaat, heeft het geen belang dat het vonnis, krachtens hetwelk het beslag werd gelegd, al dan niet uitvoerbaar was bij voorraad... »;

dat alléén wordt uitgezonderd het vonnis, dat door een speciale beschikking het cantonnement uitsluit;

dat art. 554 ook in die zin wordt uitgelegd door de rechtsleer en de rechtspraak (R. Baccara, Le Cautionnement sur l'exécution provisoire, J. T. 1949, 176; Brussel (kort geding), 13 April 1950, J. T. 1950, 276; Brussel (kort geding), 2 Februari 1949, Pas. III, 1);

II. Aangezien verweerder nog aanvoert dat, ingevolge de uitdrukkelijke bewoordingen van art. 554 W.B.R., de schuldenaar, tegen wie een uitvoerend beslag werd gelegd, door de procedure van het cantonnement alléén kan bevrijden hetgeen de oorzaken van het beslag overschrijdt;

Aangezien de stelling van verweerder hierop zou neerkomen, dat het beslag zou behouden blijven op zaken, waarvan de waarde de oorzaken van het beslag evenaart en dat, daarenboven, nog een gelijkwaardig bedrag zou geconsigneerd zijn; zodat het pand van de beslagleggende schuldenaar zou slaan op het dubbel van het bedrag zijner vordering; dat, erger nog, vermits door de consignatie alleen zou bevrijd zijn hetgeen de oorzaken van het beslag overschrijdt, de schuldeiser nog bij machte zijn zou, spijs de consignatie van het bedrag zijner schuldvordering, de verkoop bij rechtsmacht te vervolgen van de in beslag genomen en niet bevrijde goederen;

Aangezien de interpretatie van verweerder, niet alleenlijk strijdig is met de gezonde rede, maar ook wordt tegengesproken door de Memorie van toelichting, die het K.B. van 30 Maart 1936 voorafgaat, en waarin gezegd wordt dat, welk ook de aard zij van het executoriaal beslag, waarvan de schuldenaar het voorwerp is, deze laatste de in beslag genomen goederen kan bevrijden, mits hij in verzet of hoger beroep gaat tegen het vonnis en in de kas der gerechtelijke bewaarestellingen of in handen van een gerechtelijk aangesteld rekwester een voldoende bedrag stort om zekerheid te stellen voor de oorzaken van het beslag wat hoofdsom, intresten en kosten betreft, hierbij bedingende dat die som speciaal bestemd is om de schuldvordering van de beslaglegger te voldoen en dat die som de beslaglegger zal ten goede komen in de mate, waarin hij als schuldeiser zal erkend worden (Baccara, J. T. Nr. 3803, bl. 178);

Aangezien het derhalve niet twijfelachtig is, dat in zake executoriaal beslag de voorwaarden, waarin de bevrijding kan plaats hebben, dezelfde zijn als voor de middelen tot bewaring van recht (Van Bauwel, Burg. Procesr., d. III, bl. 42, Nr. 842);

Aangezien uit hetgeen voorafgaat moet besloten worden tot de ontvankelijkheid en gegrondheid van de eis;

Om deze redenen :

.....

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

28 Mei 1948.

Voorzitter : M. Gildemeyn.
 Referendaris : M. Van Mullem.
 Pleiter : Mr. Storme.

Onerlijke mededinging. — Ontbreken van de elementen van onerlijke mededinging.

Het in dienst nemen door een zuivelhandelaar van een gewezen melkbezorger van een concurrent om producten van eerstgenoemde te bestellen bij de klanten bij wie hij vroeger producten van laatstgenoemde bezorgde, is op zichzelf niet een daad van onerlijke mededinging, indien daarbij niet-onbehoorlijke middelen zijn gebruikt om de cliënteel van de concurrent te bewerken of bij haar verwarring tussen beide handelszaken te doen ontstaan.

P.V.B.A. Sint Laurentius t/ Dellaert en Polfliet.

Overwegende dat de P.V.B.A. Melkerij St. Laurentius, die voor een termijn van zes maanden, lopende vanaf 1 Maart 1948, het recht verkregen heeft de Melkerij Flandria te exploiteren en zich er over klaagt, dat sedert 29 Maart Polfliet, die ook handel in zuivelproducten drijft, zich van Firma Flandria's gewezen *melkuitvoerder* Dellaert bedient om zijn eigen producten aan te bieden en te verkopen aan dezelfde cliënten, bij wie Dellaert dagelijks en tot op 27 Maart l.l., datum waarop hij zijn dienst bij Flandria verliet, de melk voor rekening van deze laatste bestelde, Dellaert en Polfliet wegens deze beweerde onerlijke poging om een deel van haar cliënteel te ontnemen gedagvaard heeft ten einde zich het verbod te horen opleggen om voortaan de tot hare regelmatig klandizie behorende cliënten te bezoeken en aan dezen melk te verkopen ;

dat verweerders de niet-ontvankelijkheid van die eis tegenwerpen, omdat volgens hunne bewering het tussen eiseres en de Firma Flandria gesloten contract het uitoefenen van enig recht over de cliënteel zou uitsluiten ;

dat dit verweermiddel ongegrond voorkomt, daar het ingeroepen contract bij wijze van proef met het oog op de gebeurlijke aankoop van de handelszaak « Melkerij Flandria » de tijdelijke afstand van de uitoefening van klaarblijkelijk het geheel handelsbedrijf beoogde ;

dat eiseres, die er toe gehouden blijft deze zaak gaaf en in haar geheel aan den eigenaar terug te bezorgen, gerechtigd is aan te spreken, die door hun onerlijke handelwijze de integriteit of de waarde van deze zaak mochten bedreigen ;

Overwegende dat het aangeklaagde feit, namelijk dat voor rekening van Polfliet, die zoals de debatten het hebben geopenbaard, de bewoners van het centrum van Gent, onder dewelke een deel tot de cliënteel van de Firma Flandria behoort, door strooibriefjes bericht had dat hij één ronde met zuivelproducten begon, Dellaert deze producten is gaan aanbieden aan de cliënten, die hij voordien voor rekening van zijn oud patroon Firma Flandria van gelijkaardige producten bediende en dat Dellaert zich hiertoe geleend heeft op een ogenblik dat eiseres de ronde van Flandria tijdelijk in handen had genomen, niet in principe als een onerlijke praktijk van de concurrent van eiseres moet worden beschouwd ;

dat deze handelwijze eerst als een onerlijke praktijk op handelsgebied zou moeten worden erkend en

zij onder de bij Koninklijk Besluit van 23-12-34 voorziene te beteugelen daden zou vallen, indien in zake het bewijs gebracht was dat verweerders onkiesse middelen in 't werk hadden gesteld en voort stellen om de cliënteel van eiseres te bewerken en te bemachtigen ;

Overwegende dat eiseres geen enkel feit aanhaalt, hetwelk er zou op wijzen, dat verweerders dergelijke laakbare middelen zouden hebben aangewend ;

dat namelijk eiseres niet verklaart noch beweert, dat onder zijn melkrondiventen voor rekening van zijn nieuwe patroon, Dellaert aan de cliënten van de Firma Flandria, die hij voordien bezocht, zou verklaard hebben of ten minste laten verstaan, dat de Firma Flandria haar melkronde niet meer voortzette en dat Polfliet haar ronde heeft overgenomen of dat Dellaert deze cliënten op de betere kwaliteit van Polfliet's product zou gewezen hebben en hen aangezet voortaan zich bij deze laatste te bevoorraden ;

Overwegende dat eiseres niet ernstig kan beweren, dat Dellaert de cliënten van Flandria in de mening heeft kunnen laten dat hij voor deze firma voortarbeidde, wanneer eiseres moet bekennen dat zowel de verpakking van Polfliet's product als de wagen, waarmee Dellaert het ten huize bestelde, gans verschillend zijn van die van de Firma Flandria, hetgeen voorzeker de aandacht van de cliënten van deze Firma heeft moeten trekken ;

Overwegende dat het ook in zake bekend is, dat Dellaert niet met de toebereiding van de zuivelproducten van zijn oud patroon vertrouwd was en dat zijn werk bestond in het bestellen van deze producten ten huize van de cliënteel ;

dat men niet ernstig kan aannemen dat die cliënteel zich zou hebben laten beïnvloeden alleen door den persoon van een eenvoudige bezorger om zijn voorkeur te schenken aan een nieuwe en voor haar onbekende zuivelfabrikant ;

Om deze redenen :

Verklaren den eis ontvankelijk doch ongegrond, wijzen hem af en verwijzen eiseres in de kosten.

NEDERLANDSE RECHTSPRAAK

ARRONDISSEMENTSRECHTBANK TE ARNHEM

Burg. Kamer. — 23 Juni 1949.

Voorzitter : Mr Smits.
 Rechters : Mrs. Dubbink en Van Eck.
 Advocaat : Mr. J. W. F. Donath.

Internationaal privaatrecht. — Echtscheiding in Nederland tussen partijen van Belgische nationaliteit. — Verdrag van 28 Maart 1925. — Toepasselijk recht voor wat betreft de gronden voor echtscheiding?

Volgens art. 1 van het op 28 Maart 1925 tussen Nederland en België gesloten Verdrag, zijn in burgerlijke zaken en in handelszaken de Belgen in Nederland en de Nederlanders in België onderworpen aan dezelfde bevoegdheidsregels als de eigen onderdanen.

Voor wat betreft de gronden van echtscheiding is de nationale wet van partijen toepasselijk.

In verband met de door de Belgische jurisprudentie aan echtscheidingsvonnissen gestelde eisen, is in casu de rechtbank van oordeel, dat eiseres, ondanks

het tegen gedaagde verleende verstek, haar stellingen behoort te bewijzen.

X. t/ Y.

Overwegende ten aanzien van het recht:

Uit het overgelegde extract uit het huwelijksregister van de gemeente Beesd blijkt, dat aldaar op 14 Augustus 1945 het huwelijk is voltrokken tussen Y en X, enz.;

Eiseres stelt, dat gedaagde bij het sluiten van dit huwelijk de Belgische nationaliteit bezat en eiseres, die Nederlandse was, door dit huwelijk de Belgische nationaliteit heeft verkregen.

De onderhavige vordering strekt tot het uitspreken van de echtscheiding tussen partijen en zulks op de navolgende gronden:

1. dat gedaagde gedurende het huwelijk van partijen vleselijke gemeenschap heeft gehad met een andere vrouw dan eiseres, onder voor haar zeer grievende omstandigheden, nl. in de echtelijke woning, zijnde het gemeene verblijf van partijen vanaf het sluiten van het huwelijk voortdurend te Beesd geweest;

2. dat gedaagde eisers na het sluiten van het huwelijk kwaadwillig heeft verlaten, immers zonder haar te waarschuwen en zonder opgave van zijn nieuw adres, de gemene verblijfplaats te Beesd heimelijk heeft verlaten, hebbende eiseres vernomen, dat gedaagde dienst zou hebben genomen bij het Franse Vreemdelingenlegioen en zich thans in Afrika zou bevinden.

De vraag rijst of de Rechtbank bevoegd is om van de onderhavige vordering kennis te nemen. Nu het verdrag tot regeling der wets- en jurisdictie-conflicten met betrekking tot de echtscheiding en de scheiding van tafel en bed met ingang van 1 Juni 1919 door België is opgezegd, behoort deze vraag te worden beoordeeld aan de hand van het op 28 Maart 1925 tussen Nederland en België gesloten verdrag betreffende de territoriale rechterlijke bevoegdheid, betreffende het faillissement en betreffende het gezag en de ten uitvoerlegging van rechterlijke beslissingen van scheidsrechterlijke uitspraken en van authentieke akten, goedgekeurd bij de wet van 18 Mei 1929. Volgens artikel 1 van laatstgenoemd verdrag zijn in burgerlijke zaken en in handelszaken de Belgen in Nederland en de Nederlanders in België onderworpen aan dezelfde competentie-regels als de eigen onderdanen.

Hieruit volgt, dat eiseres, hoewel geen Nederlandse, toch een beroep kan doen op het bijzondere forum van artikel 262, 2e lid B. W., alsmede op de bepaling van artikel 266 B. W., zodat de rechtbank bevoegd is om van deze vordering kennis te nemen.

Nu het eerstgenoemde verdrag in casu niet van toepassing is, moet in de tweede plaats worden onderzocht, aan welk recht de gestelde echtscheidingsgronden moeten worden getoetst. Daar de gronden voor echtscheiding ten nauwste samenhangen met de bevoegdheden en verplichtingen van hen die het huwelijk aangingen, is de Rechtbank van oordeel, dat die gronden aan de nationale wet van partijen moeten worden getoetst. Zij acht het niet in strijd met de Nederlandse openbare orde, indien vreemdelingen hier te dien aanzien anders worden behandeld dan het

eigen volk, tenzij zij een beroep zouden doen op een bepaalde grond der nationale wet, die in strijd is met de openbare Nederlandse orde. Dit geval doet zich hier echter niet voor.

Eiseres staat dus terecht op het standpunt, dat hier het Belgische recht van toepassing is en stelt overeenkomstig dit recht een vordering tot echtscheiding in op grond van bepaalde redenen. Zij stelt daartoe dat gedaagde gedurende het huwelijk van partijen vleselijke gemeenschap heeft gehad met een andere vrouw dan eiseres en zulks in de echtelijke woning, hetgeen ingevolge artikel 230 van het Belgisch Burgerlijk Wetboek een grond tot echtscheiding oplevert. Voorts beroept eiseres zich op kwaadwillige verlaten, hetgeen als «injure grave» ingevolge artikel 231 van dat Wetboek eveneens een grond tot echtscheiding oplevert, althans wanneer die verlaten vrijwillig en beledigend is, hetgeen hier volgens de stellingen der dagvaarding het geval is, nu eiseres daarbij heeft gesteld, dat gedaagde zonder haar te waarschuwen en zonder opgave van zijn nieuw adres de gemene verblijfplaats te Beesd heimelijk heeft verlaten.

In verband met de door de Belgische Jurisprudentie aan echtscheidingsvonnissen gestelde eisen is de rechtbank van oordeel, dat eiseres ondanks het tegen gedaagde verleende verstek haar stellingen behoort te bewijzen. Nu eiseres heeft verklaard niet in staat te zijn om het bewijs te leveren van het door haar gestelde overspel, maar heeft aangeboden om de gestelde kwaadwillige verlaten door getuigen te bewijzen, behoort eiseres overeenkomstig haar aanbod tot dit bewijs te worden toegelaten. (.....)

(Nederlandse Jurisprudentie
1950, nr 358.)

TIJDSCHRIFTEN

Nederlands Juristenblad. — Jaargang 1950. — 32 September 1950.

Mr. J.G. Sauveplanne, Na-oorlogse Luchtvaartovereenkomsten. — Mr. J. Schoonenberg, Het stelsel van Delegatie in onze Arbeidswet. — Mr. Dr. E.W. Catz, Met de International Law Association naar Kopenhagen. — Mr. A. Dirkzwager, De Demerietenhuizen.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-Ambt en Registratie. — 23 September 1950.

Prof. Mr. P.W. Kamphuisen, Grensproblemen van de conversieleer en haar overbodigheid. — H.J. Zweers, Het duplex-huis in het coöperatief flatbouwsysteem en te zijner tijd in het wettelijk systeem van eigendom van appartementen. Kettingbedingen. Koopopties. — Mr. K.N. Korteweg; Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Zakenrecht.

Journal des Tribunaux. — 24 September 1950. nr 3863.
Cornil Léon, La Cour de cassation. — Jurisprudence.

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"